

DRUGOSTOPENJSKI PEDAGOŠKI MAGISTRSKI ŠTUDIJSKI PROGRAM
SLOVENISTIKA
UNIVERZA V LJUBLJANI, FILOZOFSKA FAKULTETA

Predstavitev študijskega programa:

1. Podatki o študijskem programu

- Drugostopenjski pedagoški magistrski študijski program *Slovenistika* traja 2 leti (4 semestre) in obsega skupaj 180 kreditnih točk.
- Študijski program ima predviden **pedagoški modul**, ki ga sestavljajo skupni pedagoški predmeti, slovenistični pedagoški predmeti in pedagoška praksa. Poleg tega ima študijski program dve smeri, jezikoslovno in literarno.
- Po zaključenem študijskem programu diplomant pridobi strokovni naslov *magister profesor slovenistike/magistrice profesorice slovenistike* – okrajšava *mag. prof. slov.*

2. Temeljni cilji programa in splošne kompetence, ki se pridobijo s programom

Temeljni cilj drugostopenjskega pedagoškega magistrskega študijskega programa *Slovenistika* je usposabljanje bodočih profesorjev slovenskega jezika in književnosti, zato diplomanti tega študijskega programa pridobijo kvalitetno družboslovno in humanistično izobrazbo s področja slovenskega jezika in književnosti, s poudarkom na vzgojno-izobraževalnih vedah.

V okviru tega študijskega programa naj bi bil posameznik sposoben poglobljenega branja, globljega razumevanja, samostojne analize, opisa ter argumentiranega kritičnega vrednotenja besedil različnih vrst in zvrsti. Pri pedagoškem preoblikovanju strokovnih in znanstvenih spoznanj slovenskega jezikoslovja in literarne vede v prakso naj bi bil usposobljen za izbiranje ustreznih ciljev, vsebin in metod ter načrtovanje vseh učnih faz v skladu z načeli sodobnega pouka slovenščine kot prvega/maternega jezika, pouka književnosti ter slovenščine kot drugega in tujega jezika. Kot razmišljujoči praktik naj bi reflektiral sočasna in pretekla specialnodidaktična ter druga strokovna spoznanja, se do njih argumentirano opredelil in z lastnim raziskovanjem sooblikoval pedagoško prakso. Svoja strokovna spoznanja naj bi bil sposoben učinkovito ubesediti v govorjenem/zapisanem publicističnem, poljudnoznanstvenem ali znanstvenem besedilu. Diplomant naj bi bil po končanem študiju zmožen samostojno in fleksibilno poučevati slovenski jezik in književnost na vseh ravneh šolanja ter v vseh vrstah izobraževanja, tako institucionaliziranih kot neinstitucionaliziranih. Usposobljen naj bi bil tudi za sodelovanje pri načrtovanju, izvajanju in vodenju specialnodidaktičnih raziskav s področja poučevanja slovenščine kot prvega/maternega jezika, poučevanja književnosti ter poučevanja slovenščine kot drugega ali tujega jezika, ki ga izvajajo Zavod za šolstvo in druge raziskovalne inštitucije, ter za poučevanje slovenščine kot drugega ali tujega jezika v Sloveniji in kot lektor tujini.

Splošne kompetence

- logično, abstraktno, analitično, sintetično, divergentno in asociativno razmišljanje;
- razumevanje, analiza, povzemanje in kritično ovrednotenje različnih besedil in stališč;

- kritično ovrednotenje pridobljenega strokovnega znanja;
- strokovno ustrezno in učinkovito izrabljanje razpoložljivih sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij in danosti za iskanje, izbiro (selekcijo), obdelavo/uporabo in nadaljnje posredovanje informacij;
- interdisciplinarno povezovanje pridobljenega znanja in kompetenc na osnovi splošne razgledanosti in poznavanja akademskih področij;
- prepoznavanje in upoštevanje za določeno kulturo ali (družbeno) skupino specifične tradicije v komunikaciji;
- uporaba svojega znanja in metodoloških rešitev za reševanje novih problemov in nalog (»transferne kompetence«);
- smiselno zastavljanje (in reševanje) kompleksnih vprašanj, še posebej v zvezi z jezikom in literaturo;
- preučevanje problema z različnih zornih kotov in njegovo interdisciplinarno reševanje, tudi v večkulturnem okolju;
- samostojno, samoiniciativno in inovativno reševanje problemov oz. iskanje realno izvedljivih rešitev;
- samostojno načrtovanje, organiziranje in obravnavanje teme v obliki projektov, tudi v sodelovanju z drugimi (v skupinah, timsko delo);
- interpretiranje raziskovalnih rezultatov na višji ravni, razumevanje soodvisnosti znanstvenih spoznanj in dosežkov ter kritično ovrednotenje svojih in tujih dosežkov in spoznanj;
- razumljivo, prepričljivo, sporazumevalnemu položaju ustrezno in jezikovno pravilno ubesedenje/ubesediljenje svojih strokovnih in širših spoznanj v strokovnem (tudi poljudnoznanstvenem), znanstvenem, publicističnem ali propagandnem besedilu;
- konstruktivno sodelovanje v javnih (strokovnih ali publicističnih) pogovorih, povezanih z ožjo slovenistično ali splošnejšo temo;
- argumentirano, logično in prepričljivo predstavljanje svojih stališč v govorjenih ali pisnih diskusijah in pogajanjih;
- prevzemanje odgovornosti za vodenje in usklajevanje najzahtevnejših strokovnih nalog;
- sposobnost etične samorefleksije, občutljivosti za etična merila in zavezanosti k profesionalni etiki;
- skrb za lasten poklicni/strokovni razvoj (pripravljenost za dodatno usposabljanje in vseživljenjsko učenje);
- dejavno sooblikovanje slovenskega kulturnega prostora.

Splošne učiteljske kompetence

- usposobljenost za učinkovito poučevanje v smislu razumljivega posredovanja strokovno-predmetnih vsebin učencem, ustreznega povezovanja ciljev učnih načrtov, vsebin, načinov učenja in razvoja učencev, učinkovitega načrtovanja, organizacije in izvajanja učne aktivnosti, spodbujanja aktivnega in neodvisnega učenja pri učencih ter sodelovalnega učenja in obvladovanja principov raziskovanja na pedagoškem področju z namenom izboljšanja lastne pedagoške prakse;
- ustrezno preverjanje in ocenjevanje znanja ter spremljanje napredka učencev v smislu dajanja konstruktivne povratne informacije na področjih usvajanja strategij učenja, učenja socialnih veščin, bralne in informacijske pismenosti ter seznanjanja staršev in drugih odgovornih oseb o napredku učenca;
- usposobljenost za učinkovito komunikacijo z učenci in vodenje učne ure v spodbudnem okolju v smislu oblikovanja pravil za vedenje in disciplino v razredu, ki temeljijo na spoštovanju vseh udeležencev, uporabe ustreznih strategij za reševanje situacij, ki so

posledice neprimernega vedenja, agresije ter dajanja vsem učencem enake možnosti in prepoznavanja njihovih individualnih posebnosti;

- upoštevanje etičnih načel in zakonskih določil, povezanih z lastnim profesionalnim področjem;
- sodelovanje z drugimi učitelji in sodelavci na šoli;
- vključevanje v različne aktivnosti na področju izobraževanja;
- usposobljenost za načrtovanje, spremljanje, vrednotenje in uravnavanje lastnega profesionalnega razvoja;
- razvijanje strategij za vseživljenjsko učenje;
- spodbujanje vztrajnosti in samovrednotenja pri učencih;
- razvijanje informacijske pismenosti ter komunikacijskih in socialnih veščin pri učencih.

Predmetnospecifične kompetence, ki se pridobijo s programom

a) slovenistične

Po 2. stopnji študija slovenistike so diplomanti zmožni:

- globlje razumeti temeljne jezikoslovne smeri;
- razumeti in opisati jezikovne pojave v njihovi sistemski, socialni, psihološki in zgodovinski povezanosti;
- razumeti jezik kot sredstvo in rezultat simbolne interakcije v njegovi spoznavni (kognitivni), čustveni (emocionalni), ustvarjalni (kreativni) in družbeni (socialni) funkciji;
- razumeti in sooblikovati knjižnojezikovno normo in njeno delovanje;
- dejavno spremljati jezikovnopolitično in jezikovnokulturno dogajanje;
- strokovno ustrezno samostojno analizirati in kritično presojati govorjeno/zapisano besedilo z različnih vidikov ter rabo in vlogo jezikovnih sredstev glede na širši kontekst;
- izbirati glede na govorni položaj ustrezne socialne, funkcijske in prenosniške zvrsti ter besedilne vrste;
- prirejati/preoblikovati besedila ene vrste glede na različne govorne položaje (namen, naslovnika, prenosnik itd.);
- učinkovito govorno ali pisno ubesediti različne teme in pri tem tvoriti jezikovno pravilna, koherentna, kohezivna in ustrezna strokovna, publicistična ali propagandna besedila;
- razumeti književna besedila različnih vrst/zvrsti, njihov nastanek in učinkovanje (družbeni, kulturni, estetski, medijski, biografski vidik);
- prepoznati slovensko književno dediščino ter razumeti njene posebnosti v odnosu do sorodnih evropskih in svetovnih literarnih pojavov in procesov;
- prepoznati temeljne in subtilnejše prvine literarnega oblikovanja;
- »prevajati« zahtevnejša starejša slovenska književna besedila;
- reflektirati svoje poznavanje besedila in zavzeti stališče v zvezi z vprašanji literarnega vrednotenja;
- jezikovno pravilno, smiselno in razumljivo, estetsko in retorično učinkovito (glasno) brati/interpretirati oz. predstaviti literarna besedila;
- prepoznati strategije ustvarjalnega/kreativnega pisanja;
- povezovati literarno znanje z védenjem o drugih umetnostih;
- naslovníkom svetovati v zvezi z branjem njim primernih literarnih besedil;
- poznavanja delovanja kulturnih institucij in ustanov;
- načrtovati in voditi študijske krožke, raziskovalne tabore, strokovna srečanja in delavnice;

- načrtovati, organizirati in izvajati javne (kulturne, strokovne in druge) dogodke;
- predstavljati in promovirati slovenski jezik, književnost in kulturo v svojem delovnem okolju;
- sooblikovati stališče javnosti do slovenskega jezika, književnosti in kulture ter vplivati na nacionalno (samo)zavest.

b) specialnodidaktične

- sposobnost ustreznega in razumljivega preoblikovanja in posredovanja jezikoslovnih in literarnovednih spoznanj učencu;
- izbiranje glede na razvojno stopnjo učencev ustrezne učne cilje, vsebine in metode pouka slovenskega jezika in književnosti; z upoštevanjem specifičnih potreb učencev;
- strokovno ustrezno utemeljevanje izbranih učnih ciljev, vsebin in metod s stališča didaktike slovenskega jezika in didaktike književnosti ter na podlagi znanja in razumevanja učnega procesa, kurikularnih zahtev, razvoja otroka na splošno in konkretnih potreb učencev;
- ob uporabi ustreznih meril za vrednotenje neumetnostnih in umetnostnih besedil presojati njihovo primernost za uporabo pri pouku slovenščine;
- učinkovito uporabljati učne sredstva in pripomočke za pouk slovenščine, tudi informacijsko-komunikacijskih tehnologij, ter njihovo prilagajanje potrebam/interesom učencev;
- načrtovanje in izvajanje učnih enot pouka slovenščine ter njihovo smiselno povezovanje in nadgrajevanje;
- oblikovanje jasnih, spodbudnih in dosegljivih pričakovanj do učencev ter uporabljanje ustrezne strategije spremljanja učenčeve sporazumevalne zmožnosti, sposobnosti literarnega branja in širše kulturne zmožnosti;
- uporabljati ustrezne strategije preverjanja in oblikovanje meril za ocenjevanje znanja;
- razvijanje pozitivnega odnosa učencev do slovenskega jezika, književnosti in kulture;
- spodbujanje učencev za sporazumevanje v slovenščini ter za vseživljenjsko razvijanje sporazumevalne zmožnosti;
- uporabljati načela poučevanja slovenščine kot drugega/tujega jezika ter izbiranje ustreznih učnih ciljev, vsebin in metod poučevanja slovenščine kot drugega/tujega jezika;
- načrtovanje in izvajanje pouka slovenščine za odrasle oz. v okviru vseživljenjskega učenja;
- povezovanje jezikovnega in književnega pouka v koherentno celoto ter načrtovanje in izvajanje medpredmetnega povezovanja, tudi v obliki projektnega dela;
- spremljanje, raziskovanje in kritično presojanje lastne učne prakse ter iskanje možnosti za njeno izboljšanje;
- kritično razmišljanje o aktualnih specialnodidaktičnih vprašanjih, oblikovanje strokovno utemeljenih stališč in predlogov za spremembe,
- sposobnost učinkovite govorne ali pisne predstavitve svojih in tujih spoznanj in stališč o načelih pouka slovenskega jezika in književnosti ter o njihovi konkretni uresničitvi širši in strokovni javnosti v publicističnem ali strokovnem besedilu;
- na podlagi strokovnih meril presojati in sooblikovati učne pripomočke za pouk slovenščine na vseh stopnjah šolanja in za različne vrste šol,
- odgovorno usmerjanje lastnega strokovnega razvoja v procesu vseživljenjskega učenja.

3. Pogoji za vpis in merila za izbiro ob omejitvi vpisa

V drugostopenjski pedagoški študijski program *Slovenistika* se študenti lahko vpišejo pod naslednjimi pogoji:

- a) končan prvostopenjski študij s področja slovenistike;
  - b) končan prvostopenjski študij po dvodisciplinarnem programu Slovenistika - dvodisciplinarni in opravljeni diferencialni izpiti v obsegu do 60 KT;
  - c) končan kateri koli prvostopenjski študijski program, pri čemer mora glede na smer končanega študija opraviti diferencialne izpite v obsegu od 10 do 60 KT;
  - č) končan visokošolski strokovni študijski program sorodnih strok, npr. predšolska vzgoja; pri čemer mora glede na smer končanega študija opraviti diferencialne izpite v obsegu 60 KT.
- Diferencialni izpiti bodo določeni individualno glede na pridobljeno predhodno izobrazbo kandidata. Kandidat lahko te obveznosti opravi med študijem na 1. stopnji ali z opravljanjem diferencialnih izpitov pred vpisom v drugostopenjski študijski program. Obveznosti se določijo glede na različnost strokovnega področja in obsegajo od 10 do 60 KT. Vsaka prošnja se obravnava na kolegiju oddelka individualno, individualno se na kolegiju oddelka določita tudi obseg in vsebina dodatnih študijskih obveznosti iz temeljnih predmetov, bistvenih za študij na drugi stopnji.

V drugostopenjski pedagoški magistrski študijski program *Slovenistika* se lahko vpišejo tudi diplomanti, ki so univerzitetni dodiplomski študij slovenskega jezika in književnosti končali po nebolonjskem 4-letnem enopredmetnem ali dvopredmetnem univerzitetnem študijskem programu Slovenski jezik in književnost pedagoške ali nepedagoške smeri.

Pogoji za vpis na študijski program so usklajeni s členi 38a, 38b in 41 Zakona o visokem šolstvu ter 117. členom Statuta Univerze v Ljubljani. V skladu s 121. členom statuta Univerze v Ljubljani pogoje za vpis na študij za pridobitev izobrazbe izpolnjuje tudi, kdor je končal enakovredno izobraževanje v tujini. Postopek vodi pooblaščen oseba Univerze v Ljubljani, vsebinsko pa o priznavanju v tujini pridobljene izobrazbe odloča senat članice oziroma univerze skladno s 77. oz. 47. členom Statuta UL.

Če bo vpis omejen, bodo kandidati izbrani glede na dosežene točke, izračunane na podlagi:

- ocene na prvostopenjskem ali dodiplomskem študiju (60 %),
- ocene zaključne seminarske naloge na prvi stopnji ali diplomskega dela (40 %).

4. Merila za priznavanje znanj in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v program

Študentu se lahko priznajo pridobljena znanja, usposobljenosti ali zmožnosti, ki po vsebini in zahtevnosti v celoti ali deloma ustrezajo splošnim oziroma predmetnospecifičnim kompetencam, določenim s posameznim študijskim programom. Priznavanje znanj, usposobljenosti in zmožnosti je usklajeno s Pravilnikom o postopku in merilih za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti, ki ga je na seji 29. 5. 2007 sprejel Senat UL.

Pri priznavanju znanj, usposobljenosti in zmožnosti se upoštevajo naslednja merila:

- spričevala in druge listine (priznavanje »netipičnih spričeval«, portfolijo, listine o končanih tečajih in drugih oblikah izobraževanja),
- izdelki, storitve, objave in druga avtorska dela študentov (možnost opravljanja študijskih obveznosti – npr. izpitov, kolokvijev ipd. – z ocenjevanjem izdelkov, npr. projektov, izumov, patentov, ki jih je študent izdelal pred vpisom),
- znanje, ki si ga je študent pridobil s samoizobraževanjem ali z izkustvenim učenjem (možnost opravljanja študijskih obveznosti – npr. izpitov, kolokvijev ipd. – brez udeležbe na predavanjih, vajah, seminarjih),
- ustrezne delovne izkušnje (npr. priznavanje praktičnega usposabljanja in drugih učnih

enot programa, ki temeljijo na delovni praksi in izkušnjah).

Priznano znanje, usposobljenost ali zmožnosti se lahko upoštevajo kot pogoj za vpis, kot merilo za izbiro ob omejitvi vpisa ali kot opravljena študijska obveznost. Če se znanje, usposobljenost ali zmožnost prizna kot opravljena študijska obveznost, jo je treba ovrednotiti po merilih za kreditno vrednotenje študijskih programov po ECTS.

Na podlagi meril za priznavanje Filozofska fakulteta prek ustaljenega postopka obravnava individualne dokumentirane vloge študentov v skladu z določbami statuta in Pravil FF.

Vloga, oddana na študentski referat, se posreduje ustreznemu oddelku oziroma koordinaciji interdisciplinarnega študijskega programa v mnenje. (Po vsebinski plati ustrezní strokovni organ odloča o ustreznosti listin oziroma o postopku formaliziranja neformalne izobrazbe in praktičnih izkušenj.) Odločitev na predlog oddelka poda Odbor za študentska vprašanja.

5. Pogoji za napredovanje po programu (usklajeni s 151. členom Statuta Univerze v Ljubljani)

- **pogoji za napredovanje iz letnika v letnik:**

- za napredovanje iz prvega v drugi letnik drugostopenjskega študijskega programa mora študent oz. študentka opraviti študijske obveznosti za 1. letnik v tolikšnem obsegu, da doseže 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom in posameznimi učnimi načrti za prvi letnik, v obsegu 54 od 60 KT;

V primeru izjemnih okoliščin (določenih v Statutu UL, 153. člen) pa se lahko na podlagi rešene prošnje vpišejo v višji letnik tudi tisti študentje, ki so opravili 85 odstotkov obveznosti (torej dosegli 51 KT). O tem vpisu odloča Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje, pri čemer lahko oddelek poda posvetovalno mnenje.

Manjkajoče obveznosti morajo biti opravljene do vpisa v naslednji, višji letnik.

Za napredovanje v višji (2.) letnik mora študent opraviti študijske obveznosti v tolikšnem obsegu, da doseže 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom (54 od 60 KT) za posamezni letnik. V primeru izjemnih okoliščin (določenih v Statutu UL, 153. člen; v 153. členu Statuta Univerze v Ljubljani je kot izjemno opredeljeno: materinstvo, daljša bolezen, izjemne družinske in socialne okoliščine, priznan status osebe s posebnimi potrebami, aktivno sodelovanje na vrhunskih strokovnih, kulturnih in športnih prireditvah, aktivno sodelovanje v organih univerze), pa se lahko na podlagi rešene prošnje vpišejo v višji letnik tudi tisti študentje, ki so opravili 85 odstotkov obveznosti (torej dosegli 51 KT). O tem vpisu odloča Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje, pri čemer lahko oddelek poda posvetovalno mnenje. Manjkajoče obveznosti morajo biti opravljene do vpisa v naslednji, višji letnik.

- **pogoji za ponavljanje letnika:**

V skladu s 152. členom Statuta Univerze v Ljubljani ima študent, ki ni opravil vseh študijskih obveznosti za vpis v višji letnik, določenih s študijskim programom, možnost, da v času študija enkrat ponavlja letnik, če izpolnjuje s študijskim programom določene pogoje za ponavljanje. Pogoj za ponavljanje letnika v okviru predlaganega študijskega programa so

opravljene študijske obveznosti v skupnem obsegu 20 KT (33,3 % skupnega števila KT za posamezni letnik).

Študentom glede usmerjanja v različne smeri študija, izbire posameznih modulov znotraj študijskih programov in drugih vprašanj, povezanih s študijem, svetujejo predstavniki študentov, tutorji, mentorji posameznih letnikov ter drugi sodelavci Oddelka za slovenistiko v okviru govorilnih ur.

6. Pogoji za dokončanje študija

Za dokončanje študija (skupni obseg 120 KT) mora študent opraviti vse obveznosti, ki jih določajo študijski program in učni načrti predmetov (105 KT) ter izdelati in uspešno zagovarjati magistrsko delo (15 KT):

- Študent jezikoslovne smeri v zadnjem letniku študija izdelava magistrsko delo z jezikoslovnega področja in ga uspešno zagovarja v magistrskem seminarju.
- Študent literarne smeri v zadnjem letniku študija izdelava magistrsko delo z literarnovednega področja in ga uspešno zagovarja v izbranem magistrskem seminarju.

7. Prehodi med študijskimi programi

Prehodi med programi so usklajeni s Statutom Univerze v Ljubljani (181.–189. člen), Merili za prehode med študijskimi programi (Ur. l. RS št. 45/94 in 78/98), Zakonom o visokem šolstvu – ZviS-UPB3 (Ur. l. RS št. 119/06) in Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o visokem šolstvu – ZviS-E (Ur. l. RS št. 94/06).

Študenti lahko prestopijo na drugostopenjski pedagoški magistrski študijski program *Slovenistika*:

1. med študijskimi programi na Univerzi v Ljubljani

A. z **drugostopenjskega** študijskega programa **Slovenistika**, ki ga izvaja Oddelek za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani;

B. z **drugostopenjskega** študijskega programa **Slovenistika – dvodisciplinarni**, ki ga izvaja Oddelek za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani;

C. z drugostopenjskega dvopredmetnega pedagoškega študijskega programa **Slovenistika**, ki ga izvaja Oddelek za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani;

kandidat pod A, B in C mora za prehod izpolnjevati pogoje za vpis v višji letnik študijskega programa, s katerega prestopa, in opraviti diferencialne izpite in druge obveznosti v obsegu do 60 KT (predvidoma 30 KT), ki jih na predlog Oddelka za slovenistiko kandidatu predpiše Senat Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani;

Č. s **kateregakoli drugega drugostopenjskega** študijskega programa, ki se izvaja v okviru Univerze v Ljubljani: kandidat mora izpolnjevati pogoje za vpis v 1. letnik drugostopenjskega študijskega programa Slovenščina in opraviti diferencialne izpite in druge obveznosti v obsegu do 60 KT, ki jih na predlog Oddelka za slovenistiko kandidatu predpiše Senat Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

D. Diplomantom, ki so univerzitetni dodiplomski študij slovenskega jezika in književnosti končali po **nebolonjskem 4-letnem dvopredmetnem** univerzitetnem študijskem programu **Slovenski jezik in književnost pedagoške ali nepedagoške smeri**, se v skladu z ZViS-D – 49. člen Prehodnih in končnih določb – priznajo opravljene obveznosti v obsegu 45 KT; Senat Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani na predlog Oddelka za slovenistiko za neposreden prehod v 2. letnik kandidatu predpiše diferencialne izpite in druge obveznosti v obsegu 15 KT iz nabora predmetov pedagoškega modula, ki jih mora kandidat opraviti.

E. Diplomantom, ki so univerzitetni dodiplomski študij slovenskega jezika in književnosti končali po **nebolonjskem 4-letnem enopredmetnem** univerzitetnem študijskem programu **Slovenski jezik in književnost pedagoške ali nepedagoške smeri**, se v skladu z ZViS-D – 49. člen Prehodnih in končnih določb – priznajo opravljene obveznosti v obsegu 60 KT (pedagoški modul), in torej neposredni prehod v 2. letnik drugostopenjskega študijskega programa Slovenščina.

F. Diplomantom, ki so univerzitetni dodiplomski študij slovenskega jezika in književnosti končali po **nebolonjskem 4-letnem dvopredmetnem** univerzitetnem študijskem programu **Slovenski jezik in književnost pedagoške smeri**, se priznajo opravljene obveznosti v obsegu 60 KT (pedagoški modul); Senat Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani na predlog Oddelka za slovenistiko kandidatu predpiše diferencialne izpite in druge obveznosti v obsegu do 30 KT, ki jih mora kandidat opraviti.

G. Diplomantom, ki so univerzitetni dodiplomski študij slovenskega jezika in književnosti končali po **nebolonjskem 4-letnem dvopredmetnem** univerzitetnem študijskem programu **Slovenski jezik in književnost nepedagoške smeri**, se priznajo opravljene obveznosti v obsegu 30 KT; Senat Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani na predlog Oddelka za slovenistiko kandidatu predpiše diferencialne izpite in druge obveznosti v obsegu do 30 KT, ki jih mora kandidat opraviti.

2. Med univerzami:

- kandidat mora za prehod na drugostopenjski pedagoški študijski program *Slovenistika* izpolnjevati pogoje za vpis v višji letnik drugostopenjskega študijskega programa, v katerega je vpisan, in pogoje za vpis v 1. letnik drugostopenjskega študijskega programa Slovenščina; Senat Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani na predlog Oddelka za slovenistiko kandidatu predpiše diferencialne izpite in druge obveznosti v obsegu do 60 KT, ki jih mora kandidat opraviti.

8. Načini ocenjevanja

Načini ocenjevanja oziroma načini preverjanja znanja so določeni za vsak predmet posebej v učnih načrtih (npr.: ustni /pisni izpiti, kolokviji, eseji oziroma seminarske naloge, dnevniki, praktične naloge oziroma izdelki, projekti, reševanje realnih problemov, reševanje odprtih nalog/problemov, vrstniško ocenjevanje, portfolijo ipd.).

Pri ocenjevanju se uporablja naslednja ocenjevalna lestvica, ki je skladna s Statutom univerze v Ljubljani:

- 10 - (odlično: izjemni rezultati z zanemarljivimi napakami),
- 9 - (prav dobro: nadpovprečno znanje, vendar z nekaj napakami),
- 8 - (prav dobro: solidni rezultati),
- 7 - (dobro: dobro znanje, vendar z večjimi napakami),
- 6 - (zadostno: znanje ustreza minimalnim kriterijem);
- 5–1 - (nezadostno: znanje ne ustreza minimalnim kriterijem).

9. Predmetnik drugostopenjskega pedagoškega študijskega programa *Slovenistika*

Jezikoslovna in literarna smer

1. semester									
Zap. št.	Učna enota	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Skupni del pedagoškega modula								
	Psihologija za učitelje	30		15			75	120	4
	Didaktika	30	15	15			90	150	5
	Pedagogika	30	15				45	90	3
	Slovenistični del pedagoškega modula								
	Didaktika književnosti	15	15				60	90	3
	SKUPAJ	105	45	30			270	450	15
	DELEŽ	23,3 %	10 %	6,7 %			60 %	100 %	

2. semester									
Zap. št.	Učna enota	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECTS
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Skupni del pedagoškega modula								
	Psihologija za učitelje	15	30				45	90	3
	Andragogika	15	15				60	90	3
	Opazovalna praksa*			15			45	60	2

	Splošni izbirni predmet**	30	30				90	150	4
Slovenistični del pedagoškega modula									
	Didaktika književnosti	15		15			30	60	2
	Opazovalna praksa pri didaktiki slovenskega jezika in didaktiki književnosti			20				20	1
SKUPAJ		75	80	35		10	240	440	15
DELEŽ		17 %	18,2 %	7,9 %		2,3 %	54,6 %	100 %	

*Opazovalna praksa

Zap. št.	Predmet	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Opazovalna praksa pri andragogiki			15			45	60	2
	Opazovalna praksa pri didaktiki			15			45	60	2
	Opazovalna praksa pri pedagogiki			15			45	60	2
	Opazovalna praksa pri psihologiji			15			45	60	2

**Splošna izbirna predmeta skupnega dela pedagoškega modula

Zap. št.	Predmet	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Humanistika in družboslovje	30	30				90	150	4
	Raziskovanje učnega procesa	30	30				90	150	4

Jezikoslovna smer

1. semester - nepedagoški slovenistični predmeti

Zap. št.	Predmet	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Slovnica znanstvenega in strokovnega jezika	15	30				75	120	4
	Izbirni strokovni jezikoslovni predmet 1*	30		30			60	120	4
	Izbirni strokovni jezikoslovni predmet 2*	30	15				75	120	4
	Izbirni strokovni literarni predmet**	30					30	60	3
SKUPAJ		105	45	30			240	420	15
DELEŽ		25 %	10,7 %	7,2 %			57,1 %	100 %	

*Izbirni strokovni jezikoslovni predmeti

Zap. št.	Predmet	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Publicistično in propagandno besedilo	30		30			60	120	4
	Slovenski jezik in slovenska kultura	30		30			60	120	4
	Slovenska dialektologija	30	15				75	120	4
	Poglavja iz pragmatike	15	15	30			60	120	4
	Jezikovna razčlemba slovenskih besedil do 19. stoletja	30	15				75	120	4
	Govorjeni diskurz		30	30			60	120	4
	Korpusno jezikoslovje	30		30			60	120	4
	Normativno, (jezikovno)zvrstno in besedilnovrstno urejanje besedila		30	30			60	120	4

**Izbirni strokovni literarni predmeti

Zap.	Predmet	Kontaktne ure			Sam. delo	Ure	ECT
------	---------	---------------	--	--	-----------	-----	-----

št.		Pred.	Sem.	Vaje	Kliničn e vaje	Druge obl. š.	študenta	skupaj	S
	Sodobna slovenska kratka proza	30					45	75	3
	Obdobja in slogi v slovenski književnosti	30					45	75	3

2. semester - nepedagoški slovenistični predmeti

Zap. št.	Učna enota	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Kliničn e vaje	Druge obl. š.			
	Jezikovna politika in jezikovno načrtovanje	30	15				75	120	4
	Izbirni strokovni literarni predmet 1*	30					60	90	3
	Izbirni strokovni literarni predmet 2*		30				30	60	2
	Splošni izbirni predmet								6
SKUPAJ		60	45				165	270	15
DELEŽ		22,2 %	16,7 %				61,1 %	100 %	

*Izbirni strokovni literarni predmeti

Zap. št.	Predmet	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Kliničn e vaje	Druge obl. š.			
1. sklop									
	Dramsko besedilo	30					60	90	3
	Verzno besedilo	30					60	90	3
	Pripovedno besedilo	30					60	90	3
2. sklop									
	Sodobna slovenska kratka proza		30				45	75	2
	Obdobja in slogi v slovenski književnosti		30				45	75	2

Literarna smer

1. semester – nepedagoški slovenistični predmeti									
Zap. št.	Učna enota	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Izbirni strokovni literarni predmet 1*	30	30				90	150	5
	Izbirni strokovni jezikoslovni predmet 2**	15	30				75	120	4
	Splošni izbirni predmet								6
SKUPAJ		45	60				165	270	15
DELEŽ		16,7 %	22,2 %				61,1 %	100 %	

*Izbirni strokovni literarni predmeti									
Zap. št.	Predmet	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Sodobna slovenska kratka proza	30	30				90	150	5
	Obdobja in slogi v slovenski književnosti	30	30				90	150	5
	Literatura in kulturne ustanove	30		30			90	150	5
SKUPAJ									

**Izbirni strokovni jezikoslovni predmeti									
Zap.	Predmet	Kontaktne ure					Sam. delo	Ure	ECT

št.		Pred.	Sem.	Vaje	Kliničn e vaje	Druge obl. š.	študenta	skupaj	S
	Publicistično in propagandno besedilo	30		30			60	120	4
	Slovenski jezik in slovenska kultura	30		30			60	120	4
	Slovenska dialektologija	30	15				75	120	4
	Poglavja iz pragmatike	15	15	30			60	120	4
	Jezikovna razčlemba slovenskih besedil do 19. stoletja	30	15				75	120	4

2. semester – nepedagoški slovenistični predmeti

Zap. št.	Učna enota	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Kliničn e vaje	Druge obl. š.			
	Teorija literarnega diskurza	30	30				90	150	5
	Izbirni strokovni literarni predmet 1*	30					60	90	3
	Izbirni strokovni literarni predmet 2*	30					60	90	3
	Izbirni strokovni jezikoslovni predmet**	30		30			60	120	4
SKUPAJ		120	30	30			270	450	15
DELEŽ		26,6 %	6,7 %	6,7 %			60 %	100 %	

*Izbirni strokovni literarni predmeti

Zap. št.	Predmet	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Kliničn e vaje	Druge obl. š.			
	Dramsko besedilo	30					60	90	3
	Verzno besedilo	30					60	90	3
	Pripovedno besedilo	30					60	90	3

**Izbirni strokovni jezikoslovni predmeti									
Zap. št.	Predmet	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Govorjeni diskurz		30	30			60	120	4
	Korpusno jezikoslovje	30		30			60	120	4
	Normativno, (jezikovno)zvrstno in besedilnovrstno urejanje besedila		30	30			60	120	4

Jezikoslovna in literarna smer

3. semester									
Zap. št.	Učna enota	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Pedagoški modul								
	Didaktika slovenskega jezika	30	15	15			90	150	5
	Pedagoška praksa pri didaktiki slovenskega jezika					30	60	90	3
	Pedagoška praksa pri didaktiki književnosti					30	60	90	3
	Izbirni strokovni predmet*	15	15/0	15/30*			75	120	4
SKUPAJ		45	30/15	30/45*		60	285	450	15
DELEŽ		10 %	6,7 %/3,4 %	6,7 %/10 %*		13,3 %	63,3 %	100 %	

*Zaradi različnega števila ur vaj in seminarjev pri izbirnih predmetih sta navedeni po dve številki.

*Izbirni strokovni predmeti pedagoškega modula									
Zap. št.	Predmet	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Uporabna psiholingvistika	15	30				75	120	4
	Kompetence pri pouku književnosti	15	30				75	120	4

4. semester									
Zap. št.	Učna enota	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Pedagoški modul								
	Pedagoška praksa pri didaktiki slovenskega jezika					30	60	90	3
	Pedagoška praksa pri didaktiki književnosti					30	60	90	3
	Izbirni strokovni predmet*		45				75	120	4
	Izbirni strokovni predmet*	30	0/15	30/15			90	150/150	5
SKUPAJ		30	45/60	30/45		60	285	450/480	15
DELEŽ		6,7%/6,3 %	10%/12,4 %	6,7%/9,4 %		13,3%/12,5 %	63,3%/59,4 %	100 %	

*Izbirni strokovni predmeti pedagoškega modula**									
Zap. št.	Predmet	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			

	1. sklop								
	Izbirni raziskovalni seminar iz didaktike slovenskega jezika		45				75	120	4
	Izbirni raziskovalni seminar iz didaktike književnosti		45				75	120	4
	2. sklop								
	Poučevanje slovenščine kot tujega jezika	30	15	15			90	150	5
	Književnost za šolsko rabo	30	30				90	150	5

**Študent v okviru pedagoškega modula v 4. semestru izbere 2 strokovna predmeta, iz vsakega sklopa enega.

Jezikoslovna smer

3. semester – nepedagoški slovenistični predmeti									
Zap. št.	Učna enota	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Jezikoslovni magistrski seminar		30				60	90	3
	Literarni magistrski seminar		30				60	90	3
	Izbirni strokovni jezikoslovni predmet*	15	15				60	90	3
	Izdelava magistrskega dela						180	180	6
	SKUPAJ	15	75				360	450	15
	DELEŽ	3,3 %	16,7 %				80 %	100 %	

*Izbirni strokovni jezikoslovni predmeti									
Zap. št.	Predmet	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Znanstvena in strokovna terminologija	15	15				60	90	3
	Poglavja s področja slovenščine kot drugega/tujega jezika	15		15			60	90	3

	Poglavja iz frazeologije	15	15				60	90	3
	Slovensko zgodovinsko besedoslovje	15	15				60	90	3
	Naglasoslovje in tonematika slovenskega jezika	15		30			45	90	3

4. semester

Zap. št.	Učna enota	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Jezikoslovni magistrski seminar		30				60	90	3
	Literarni magistrski seminar		30				60	90	3
	Izdelava magistrskega dela						270	270	9
SKUPAJ			60				390	450	15
DELEŽ			13,3 %				86,7 %	100 %	

Literarna smer

3. semester – nepedagoški slovenistični predmeti

Zap. št.	Učna enota	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Jezikoslovni magistrski seminar		30				60	90	3
	Literarni magistrski seminar		30				60	90	3
	Izbirni strokovni literarni predmet*	30					60	90	3
	Izdelava magistrskega dela						180	180	6
SKUPAJ		30	60				360	450	15
DELEŽ		6,7 %	13,3				80 %	100 %	

		%						
--	--	---	--	--	--	--	--	--

*Izbirni strokovni literarni predmeti

Zap. št.	Predmet	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Literarna interpretacija	15	15				60	90	3
	Literatura in mediji	30					60	90	3

4. semester – nepedagoški slovenistični predmeti

Zap. št.	Učna enota	Kontaktne ure					Sam. delo študenta	Ure skupaj	ECT S
		Pred.	Sem.	Vaje	Klinične vaje	Druge obl. š.			
	Jezikoslovni magistrski seminar		30				60	90	3
	Literarni magistrski seminar		30				60	90	3
	Izdelava magistrskega dela						270	270	9
SKUPAJ			60				390	450	15
DELEŽ			13,3 %				86,7 %	100 %	

Opomba: izvajanje izbirnih predmetov se lahko iz leta v leto razlikuje.

10. Podatki o možnostih izbirnih predmetov in mobilnosti

Izbirni strokovni predmeti **pedagoškega modula** ponujajo dodatno kontekstualno razsežnost obveznih strokovnih predmetov tega modula oz. ponujajo možnost praktične uporabe v obveznem delu pridobljenih teoretičnih spoznanj. Tako npr. predmet Humanistika in družboslovje vpenja v kontekst obvezne strokovne predmete, kot so Psihologija za učitelje, Didaktika in Pedagogika – teorija vzgoje in andragogika. Izbirni raziskovalni seminar iz didaktike slovenskega jezika pa npr. omogoča praktično uporabo teoretičnih spoznanj, pridobljenih pri obveznih strokovnih predmetih Didaktika in Didaktika slovenskega jezika.

Na jezikoslovni smeri izbirni strokovni predmeti vsebinsko dopolnjujejo in specificirajo obvezne strokovne predmete. Na primer obvezni strokovni predmet Jezikovna politika in jezikovno načrtovanje med izbirnimi strokovnimi predmeti dopolnjujejo in specificirajo predmeti Publicistično in propagandno besedilo, Korpusno jezikoslovje in Normativno, (jezikovno)zvrstno in besedilnovrstno urejanje besedila.

Na literarni smeri pa izbirni strokovni predmeti specificirajo obvezne strokovne predmete ali jih vpenjajo v kulturni kontekst – na primer obvezni strokovni predmet Teorija literarnega diskurza specificirajo izbirni strokovni predmeti Verzno besedilo, Dramsko besedilo, Pripovedno besedilo in Sodobna slovenska kratka proza, v kontekst pa ga vpenjata izbirna strokovna predmeta Obdobja in slogi v slovenski književnosti ter Literatura in kulturne ustanove.

Mobilnost

Študent lahko v okviru programov Socrates-Erasmus, CEEPUS in meddržavnih štipendij del študija, primerljiv z matičnim študijskim programom, opravi tudi v tujini.

11. Kratka predstavitev posameznega predmeta

11. 1 Obvezni strokovni predmeti 1. letnika – pedagoški modul (jezikoslovna in literarna smer)

11.1.1 Skupni del pedagoškega modula

Psihologija za učitelje (7 ECTS)

Vsebina: Pomen psihološke izobrazbe za učitelja. Metode in tehnike proučevanja učnega procesa in spoznavanja učencev. Razvoj; zorenje in učenje. Nevrofiziološke osnove učenja. Zakovitosti in teorije psihičnega razvoja (psihoanalitične, kognitivne teorije in teorije socialnega razvoja). Dejavniki razvoja. Faze psihičnega razvoja. Tempo, individualne razlike, norme razvoja. Govorni in jezikovni razvoj. Adolescenca. Oblike učenja (učenje s pogojevanjem, učenje spretnosti, besedno učenje, učenje multiplega razlikovanja, učenje pojmov, učenje pravil, principov in zakonitosti, učenje kot reševanje problemov). Pogoji uspešnega učenja. Spodbujanje ustvarjalnosti učencev. Učenje z opazovanjem, izkustveno učenje, celostno učenje. Proces učenja. Struktura spomina. Pomnjenje in pozabljanje (teorije in dejavniki pomnjenja in pozabljanja). Transfer učenja. Metaučenje. Dejavniki šolskega učenja. Fiziološki dejavniki učenja (fiziološke spremembe v adolescenci, zdravje, utrujenost). Psihološki dejavniki učenja (sposobnosti, spoznavni in učni stili, spoznavna struktura,

strategije in pristopi k učenju, učna motivacija, osebnostno-čustveni dejavniki, socializacija). Fizikalni in socialni dejavniki učenja. Sodobna tehnologija in učenje. Individualne razlike med učenci. Učenci s posebnimi potrebami. Psihološki vidiki diferenciacije in individualizacije pouka. Struktura in dinamika malih skupin. Komunikacija in vodenje razreda. Razredna in šolska klima. Konstruktivno reševanje medosebnih konfliktov. Reševanje disciplinskih problemov v šoli. Učiteljeva osebnost. Čustvena inteligentnost. Oblikovanje stališč in vrednot. Psihološke osnove moralnega razvoja in vzgoje. Psihološki vidiki preverjanja in ocenjevanja. Načini in oblike preverjanja in ocenjevanja znanja. Metrična in motivacijska funkcija ocenjevanja. Konstrukcija testov znanja.

1. Posebnosti: Predmet je del skupnih pedagoško-psiholoških predmetov v okviru pedagoškega modula in je celoletni predmet. V 1. semestru je 30 P in 15 V, v 2. semestru pa 15 P in 30 S.

Metode poučevanja: Predavanja, seminarji, laboratorijske vaje.

Didaktika (5 ECTS)

Vsebina: Opredelitev temeljnih značilnosti didaktike. Pouk kot enovit proces učenja in poučevanja (vloga pouka v razvoju posameznika, razvoj didaktičnih idej in sodobne usmeritve pouka, vrste pouka, struktura in dinamika pouka, didaktični pomen novejših pojmovanj o naravi učenja – konstruktivno učenje, izkušensko učenje, inovativno učenje, celostno učenje, Gardnerjeva teorija o neodvisnih inteligencah, didaktične značilnosti kurikularne preнове). Notranja organizacija pouka (kurikularno načrtovanje, vrsta in izbira učnih oblik, učnih metod in učnih sredstev, zunanja in fleksibilna učna diferenciacija). Izvajanje in vrednotenje pouka (vloga spoznavnega in psihološkega vidika, vloga komunikacije v pouku, problemski pouk, notranja diferenciacija in individualizacija). Oblikovanje didaktičnega koncepta (temeljni didaktični pristopi – sociocentrični, pedocentrični, adaptacijski, emancipacijski, značilnosti nekaterih sodobnih didaktičnih teorij, oblikovanje učne strategije). Načrtovanje učiteljevega dela (moduli in metodologija stopenjskega načrtovanja, vloga in načini doseganja učnih ciljev). VAJE obsegajo naslednje teme: oblikovanje kvalitetnih medosebnih odnosov v pouku, načini reševanja konfliktov, uporaba nekaterih učnih metod in oblikovanje nekaterih spretnosti poučevanja, oblikovanje operativnih učnih ciljev, oblike in načini preverjanja znanja, vsebina in oblike sodelovanja z učitelji, vodstvenimi delavci na šoli, starši in šolsko svetovalno službo.

Posebnosti: Seminar izbirajo študenti med didaktiko, pedagogiko in andragogiko.

Metode poučevanja: predavanja, vaje, seminarsko delo, individualni študij didaktične literature, spremljanje aktualnih didaktičnih pojavov preko sredstev množičnega informiranja in interneta, individualni razgovori.

Pedagogika – teorija vzgoje in andragogika (6 ECTS)

Vsebina: **Področje pedagogike:** Opredelitev osnovnih pojmov: Pedagogika kot znanost, teorija (filozofija), umetnost in ideologija ter kot aplikativna in sintezna veda. Vzgoja kot intencionalni dejavnik kulture in odnos do socializacije, manipulacije in indoktrinacije. Šola kot družbena institucija: Šola in ideologija: Šola kot ideološki aparat države in pojav "prikritega kurikuluma." Potencialni ideološki dejavniki v šoli: dejavniki: izobraževalni predmeti, vzgojni predmeti, metode poučevanja, učitelj, razredna-šolska skupnost, kultura šole, obrobni organizacijski okviri. Sistemski ukrepi za zmanjševanje ideoloških pritiskov na javno šolo (pravica do ustanavljanja zasebnih šol, laičnost in avtonomnost javne šole). Etično-strokovna odgovornost učitelja za zmanjševanje ideologije. Vzgojne dimenzije šolskega programa: Dualizem vloge šole v sodobni družbi - vzgojni in izobraževalni vidik. Pravni in

pedagoški vidik zahteve po oblikovanju vzgojnega koncepta javne šole . Minimalni in maksimalni koncept vzgoje (med preventivno disciplino in odgovorno sintezo vzgoje in izobraževanja). Modeli šolske socializacije (vzgoje): direktni, indirektni in kombinirani. Šola kot organizacija z jasno postavljenimi pravili in šola kot skupnost. Sodobna načela oblikovanja šolske skupnosti: pravičnost, solidarnost, inkluzivnost. Etični modeli šolske socializacije: deontološka nasproti diskurzivni etiki, etika pravičnosti, etika skrbi, komunitarijska etika vrednot. Vzgoja v javni šoli med etičnimi in pravnimi okvirji. Upoštevanje temeljnih človekovih pravic in psiholoških pravice otroka v institucionalni vzgoji. Teoretski in praktični problemi moralne vzgoje: Razvoj moralnosti med heteronomijo in avtonomijo. Osnovne naloge moralne vzgoje: razvoj socialne kognicije in afektivne sfere osebnosti. Identifikacija kot medij moralne vzgoje. Osnovna načela razvoja moralnega razsojanja. Vzgojni pomen razvoja empatije. Paradoksnost fenomena avtoritete v moderni. Pedagoški eros. **Področje andragogike:** Opredelitev andragogike kot znanosti in njenih temeljnih pojmov: Pojem odraslosti in življenjska obdobja. Ciljne skupine odraslih. Učenje/izobraževanje odraslih in razlike v učenju/izobraževanju odraslih od učenja/izobraževanja otrok in mladine. Vrste izobraževanja odraslih. Ovire, motivi in motivacija za izobraževanje odraslih. Vzgoja in vrste vzgoje ter prevzgoja odraslih. Socializacija odraslih. Teorija permanentnega izobraževanja ter vseživljenjsko učenje in izobraževanje odraslih. Izobraževanje odraslih kot potreba družbe, institucij (šol, ljudskih univerz, podjetij, idr.) in potreba posameznika: Vpliv družbenih sprememb na izobraževanje odraslih. Knowles, Kidd (znanje za preživetje). Institucionalno izobraževanje odraslih. Tough (učni projekti, samostojno izobraževanje odraslih), Titmus idr.. Pomen andragoškega dela in različnih vlog andragoškega sodelavca (vodja, organizator, mentor, animator, svetovalec, inštruktor...). Operativni učni načrt (kurikulum) za delo in izobraževanje odraslih: Andragoški cikel. Ugotavljanje potreb po izobraževanju odraslih in načini sestavljanja izobraževalnih programov za odrasle. Programiranje in planiranje izobraževanja odraslih. Viri znanja. Metode izobraževanja odraslih. Oblike izobraževanja odraslih. Pogoji in izvajanje izobraževanja odraslih ter upoštevanje andragoških načel. Vrednotenje (vrste, načini) izobraževanja odraslih. Formalna in neformalna evalvacija. Profesionalni razvoj odrasle osebe (učitelja, andragoškega strokovnjaka): Oblikovanje modela osebnega vseživljenjskega izobraževanja in metoda izobraževalne biografija. Spodbujanje vseživljenjskega izobraževanja in učenja odraslih: Spodbujanje možnosti in želje po učenju in izobraževanju odraslih. Spodbujanje in lajšanje dostopa do izobraževanja po formalni in neformalni poti. Izboljšanje in širjenje ponudbe izobraževanja. Izboljšanje informiranja, organiziranja, mentoriranja, svetovanja, e-izobraževanja, idr. odraslim.

Posebnosti: Predmet je deljen na dve vsebinski področji. Študenti ločeno opravljajo dva delna izpita, seminar pri andragogiki (tisti, ki ne izberejo opazovalne prakse v andragoški instituciji) in opazovalno prakso v pedagoški ali andragoški instituciji, skupna ocena pa je ocena predmeta Pedagogika in andragogika. Predmet je celoleten. V 1. semestru je 30 P in 15 S, v 2. semestru pa 15 P in 15 S.

Metode poučevanja: **Področje pedagogike:** Predavanje z diskusijo, delo v majhni skupini (analiza obravnave šolskega konflikta), samostojni študij literature in šolske dokumentacije. **Področje andragogike:** predavanja in seminarji. Predavanja vključujejo pogovore, diskusije ter različne oblike aktivnega in izkustvenega učenja in izobraževanja. Pri seminarjih študenti pripravijo, glede na določeno andragoško temo ali glede na opravljeno prakso s področja andragogike, nastop in pisni izdelek. Po dogovoru študenti izdelajo v skupinski ali individualni obliki primer izobraževalnega programa ali projekta. Po dogovoru možen obisk zunanjih strokovnjakov s predstavitvijo primerov iz prakse. Po dogovoru možen obisk v določeni izobraževalni instituciji, zlasti za spodbujanje bodočih učiteljev k neformalnemu izobraževanju in vseživljenjskemu profesionalnemu razvoju.

Opazovalna praksa pri psihologiji (2 ECTS)

Vsebina: izdelava akcijske raziskave, povezane z določenim problemom v razredu (npr. odnosi, komunikacija, vodenja razreda, interakcija v razredu, motivacija ...), opazovanje in ugotavljanje individualnih razlik med učenci v načinu učenja, učnih stilih, strategijah, pomoč učencem pri načrtovanju učnih aktivnosti, opazovanje in delo z učenci s posebnimi potrebami (se seznanijo z izdelavo individualiziranih učnih načrtov, s timskim delom pri obravnavi otrok s posebnimi potrebami, vključijo se v individualno pomoč pri delu z učenci v razredu), vključevanje v delo z nadarjenimi učenci, z vlogo učitelja pri odkrivanju, sodelujejo pri delu z nadarjenimi v razredu, sodelovanje in pomoč učitelju pri izvajanju pouka, spoznavanje različnih strokovnih služb na šoli, njihove vloge pri delu šole in pri delu z učenci, spoznavanje različnih načinov in oblik spremljanja napredka učencev, dajanja povratne informacije učencem, staršem.

Posebnosti: Študenti izbirajo opazovalno prakso pri enem od skupnih pedagoško psiholoških predmetov (psihologija za učitelje, pedagogika, didaktika, andragogika). Praksa se izvaja pod vodstvom visokošolskega učitelja/sodelavca in mentorja na partnerskih šolah. Visokošolski učitelj/sodelavec bo koordiniral prakso, pripravil gradivo in skupaj z mentorjem na šoli ocenjeval uspešnost opravljene prakse. Pedagoška praksa se lahko izvaja razpršeno – 15 ur.

Metode poučevanja: Opazovanje pouka in drugih aktivnosti v šoli, akcijsko raziskovanje, izkušensko učenje, individualno delo z učenci, sodelovalno učenje, timsko delo, vodenje dnevnika opazovalne prakse.

Opazovalna praksa pri didaktiki (2 ECTS)

Vsebina: Značilnosti, metode in tehnike proučevanja pedagoških pojavov. Značilnosti sistematičnega opazovanja pouka, vrste in uporaba tehnik za spremljanje pouka. Načini vrednotenja opazovalnih ugotovitev. Analiza strukture in dinamike učne ure z vidika učne strategije in ustreznosti učne regulacije. Opazovanje značilnosti in ustreznosti vloge in položaja učitelja in učencev pri pouku glede na sodobne didaktične usmeritve. Vloga, značilnosti in vrste učne diferenciacije in individualizacije, ter njihova ustreznost glede na konkretne pogoje in razmere. Načini in oblike vključevanja problemskega pouka v učni proces. Načini spodbujanja sodelovanja in višjih oblik miselne aktivnosti ter kreativnosti učencev. Ustreznost in stopnja uravnoteženosti ekstenzivnosti in intenzivnosti obravnave učne vsebine. Struktura učne ure, tipi učnih ur ter njihove didaktične značilnosti. Didaktične značilnosti in vloga učnih oblik in učnih metod. Učna sredstva ter značilnosti njihove sodobne uporabe. Značilnosti in pogoji za kakovostno uveljavljanje komunikacije na vsebinski ravni. Didaktični pomen kakovostne komunikacije na medosebni ravni.

Posebnosti: Opazovalna praksa iz Didaktike je obvezna. Opravlja se v osnovni in srednjih šolah – 15 ur.

Metode poučevanja: Neposredna priprava na opazovalno prakso iz Didaktike se opravi pri vajah, s teorijo pa se študenti seznanijo pri predavanjih, pri pripravi seminarja in lastnim študijem literature. Opazovalna praksa iz Didaktike poteka na osnovni in srednjih šolah pod vodstvom mentorja. Študent vodi dnevnik opazovalne prakse in pripravi poročilo.

Opazovalna praksa pri pedagogiki in andragogiki (2 ECTS)

Vsebina: **Področje pedagogike:** v okviru priprave na opazovalno prakso študenti dobijo navodila za proučevanje ustrezne pedagoške dokumentacije in opazovanje vzgojne prakse in disciplinskih postopkov na ravni razredne in šolske skupnosti, ob pomoči mentorja natančno opišejo en tipičen vzgojni konflikt in postopke za njegovo razrešitev, s pomočjo predpisane literature pripravijo analizo reševanja opisanega konflikta z vidika upoštevanja različnih etičnih kriterijev in predpisanih postopkov za izrek vzgojnega ukrepa, seznanijo se s

posebnimi preventivnimi ukrepi za zagotavljanje discipline na ravni razreda oziroma šole in jih s pomočjo mentorja ustrezno ovrednotijo, opišejo en primer obravnave učne teme z vidika doseganja vzgojno-socializacijskih ciljev ustreznega predmeta, opišejo en potek razredne ure in ga analizirajo z vidika vsebine in vodenja. **Področje andragogike:** Glede na možen razpoložljiv čas in v dogovoru mentorja na instituciji s študentom, naj bi se izhajalo izmed naštetih vsebin: Spremljanje andragoškega dela in ustrezne komunikacije mentorja in vseh zaposlenih v instituciji (upoštevanje andragoških načel, vrst, oblik, metod, pogojev, tehnik dela z odraslimi ter potek izvajanja in vrednotenja izobraževanja in dela z odraslimi). Sodelovanje in pridobivanje praktičnih izkušenj pri načrtovanju, vodenju in izvajanju izobraževanja odraslih na instituciji, šoli (odraslih za dokončanje določenega formalnega ali neformalnega izobraževalnega programa, izobraževanja učiteljev, idr.). Hospitacije, sodelovanje in pridobitev praktičnih izkušenj pri organiziranju in vodenju andragoških oblik dela z odraslimi glede na njihove potrebe (vodenje sestankov, delavnic, študijskih krožkov, krajših izobraževalnih programov, vodenju diskusij in pri tem vključevanje odraslih v podporo in spodbujanje pridobivanja znanja) in se pri tem seznanijo z načini in oblikami vrednotenja izobraževanja/dela z odraslimi (učitelji in učenci). Praktične izkušnje z opazovanjem, spremljanjem in s sodelovanjem z mentorjem oz. sodelavci institucije pri vodenju, pripravi projektov, raznih prireditvah in koordiniranju institucije s širšim družbenim okoljem (posamezniki, institucijo, lokalno skupnostjo, idr.). Spoznavanje konkretnih situacij, različnih vlog andragoga in andragoškega sodelavca (izobraževalec, mentor, svetovalec, animator, »prodajalec« izobraževalnih programov, tutor v izobraževanju na daljavo, idr.) ter spoznavanje delovnih procesov znotraj institucije. Pridobitev znanja o pomenu, možnostih in oblikah stalnega osebnega izobraževanja in spodbujanja lastnega profesionalnega razvoja ter vseživljenjskega učenja in izobraževanja. Uporaba izobraževalne biografije v praksi. Kritično opazovanje procesa izobraževanja/dela z odraslimi (učitelji, idr.) v določeni instituciji in oblikovanje poročila s prakse z opisom in vrednotenjem dejavnosti, pri kateri je študent sodeloval. Vrednoti se andragoško delo institucije, kompetence mentorja na praksi in kompetence študenta, ki je opravil prakso.

Posebnosti: Študenti izbirajo opazovalno prakso pri enem od skupnih pedagoško psiholoških predmetov (psihologija za učitelje, pedagogika, didaktika, andragogika). Praksa se izvaja pod vodstvom visokošolskega učitelja/sodelavca in mentorja na partnerskih šolah oz. drugih institucijah, kjer se izvaja izobraževanje odraslih. Visokošolski učitelj/sodelavec bo koordiniral prakso, pripravljal gradivo in skupaj z mentorjem na šoli (oz. drugi instituciji) ocenjeval uspešnost opravljene prakse. Pedagoška in andragoška praksa se lahko izvaja razpršeno – 15 ur.

Metode poučevanja: **Področje pedagogike:** Mentorsko vodena priprava na opazovalno prakso. Opazovalna praksa. Sistematično voden protokol opazovalne prakse. Samostojna analiza opisanih primerov. Zagovor analize v okviru seminarske diskusije. **Področje andragogike:** Opazovalna praksa (v celoti opazujejo delo na instituciji, imajo hospitacije v izobraževanju odraslih, konzultacije z mentorjem...). Sodelovanje pri načrtovanju, vodenju, izvajanju in vrednotenju dela/izobraževanja odraslih (staršev, drugih sodelavcev) ter po dogovoru z mentorjem samostojno izvajanje ure (formalnega ali neformalnega) izobraževanja odraslih. Sodelovanje pri vodenju in koordiniranju izobraževalne institucije z odraslimi, (starši,...), z zunanjimi strokovnjaki, drugimi institucijami in s širšim družbenim okoljem (lokalno skupnostjo). Pomaganje pri širjenju ponudbe izobraževalnih programov na druge institucije in sodelovanje pri povezovanju določene institucije z lokalno skupnostjo. Sodelovanje pri različnih izobraževalnih projektih v institucijah (EU projekti, drugi projekti ...). Samostojna priprava manjše raziskovalne naloge (priprava izobraževalnega programa,

izvedba ankete, analiza vrednotenja dela/izobraževanja odraslih), sistematično vodeni zapisi s hospitacij, razgovorov z izvajalci in udeleženci izobraževanja.

11.1.2 Slovenistični del pedagoškega modula

Didaktika književnosti (5 ECTS)

Vsebina: Opredelitev didaktike književnosti. Sestavine učiteljeve usposobljenosti za poučevanje književnosti. Pomen književnega pouka v sodobnosti za razvoj posameznikove osebnostne in družbene integritete. Didaktična struktura pouka književnosti: cilji, metode, načela za izbiro in razporeditev vsebin; književnovzgojni cilji na posameznih stopnjah in vrstah šol. Metode obravnave leposlovja pri pouku. Učiteljeva priprava na pouk književnosti. Preverjanje znanja in zmožnosti pri pouku književnosti. Načini ocenjevanja. Učni načrti za pouk književnosti: tradicija in sodobnost. Berila, učbeniki in priročniki: sestava in uporaba; avdiovizualna sredstva pri pouku književnosti, možnosti uporabe IKT. Pouk književnosti in pouk jezika: povezave in posebnosti; mesto v šolskem sistemu, družbeni pomen. Iz zgodovine književnega pouka in didaktike književnosti.

Posebnosti: Specialna didaktika se na Oddelku za slovenistiko deli na dva predmeta: didaktiko slovenskega jezika in didaktiko književnosti. Vsak predmet obsega 50 % iz fonda ur, ki so v okviru posameznih študijskih smeri na FF namenjene za specialno didaktiko.

Metode poučevanja: Predavanja: interaktivna, frontalna oblika se izmenjuje s skupinskim in individualnim reševanjem problemov. Seminar: pedagoški del: mini nastopi v predavalnici – pisna priprava, izvedba in analiza posameznih učnih strategij in situacij; raziskovalni del: akcijsko raziskovanje, ki ga skupine študentov izvajajo med učitelji, učenci in v drugih ciljnih skupinah, z uporabo strokovne literature ter s skupinsko analizo in sinteznim prikazom didaktičnega problema. Vaje: načrtno in vodeno skupinsko opazovanje in analiza (posnetkov) učnih ur, oblikovanje posameznih učnih strategij, vzorcev priprav, simulacije, igre vlog idr. (predvidoma izvaja asistent ali mladi raziskovalec).

Opazovalna praksa pri didaktiki slovenskega jezika in didaktiki književnosti (1 ECTS)

Vsebina: Vsebina tega povsem začetnega dela pedagoškega izobraževanja je praktično delo. Študenti med opazovalno prakso dobijo prvi stik s šolskim življenjem in poučevanjem predmeta z druge strani katedra. So predvsem opazovalci, vendar ne pasivni, saj se o svojih opažanjih sproti in na koncu posvetujejo s kolegi, učiteljem ter učitelji praktiki. Med opazovanjem so posebej pozorni na: - doseganje ožjih in širših vzgojno-izobraževalnih ciljev, primernost vsebine, prilagoditve strokovnih spoznanj razvojni stopnji učencev, ustreznost metode in oblik ter koherentnostjo učne ure pri jezikovnem pouku; vpetost predmeta v kurikulum šole, vzgojno-izobraževalni program in družbeno okolje šole, težave v komunikaciji med učiteljem in učenci zaradi nezadostne strokovne in/ali specialnodidaktične usposobljenosti učitelja, pedagoško-psihološki, strokovni in specialnodidaktični vidik učne ure; učiteljevo stalno spremljanje lastnega ter tujega poučevanja; uporaba IKT pri refleksiji o lastni učni praksi; individualne opazovalne sheme (orodja) za celovito (tj. splošno psihološko-pedagoško, specialnodidaktično in strokovno) opazovanje lastnih ali tujih učnih ur slovenskega jezika in književnosti. Začetna opazovalna praksa pri specialni didaktiki se povezuje z opazovalno pedagoško prakso pri skupnih pedagoških predmetih. Svoje izkušnje vpisujejo v poseben dnevnik, ki je del mape dosežkov prakse (portfolija) na drugostopenjskem študiju.

Posebnosti: Opazovalna praksa pri didaktiki slovenskega jezika in književnosti se ciljno, vsebinsko in časovno povezuje z opazovalno prakso pri skupnih pedagoških predmetih. Poteka na FF v učilnici, ki omogoča uporabo sodobne IKT.

Metode poučevanja: skupinsko opazovanje in pisno (s smernicami vodeno) razčlenjevanje učnih ur pouka slovenskega jezika/književnosti, skupinski analitično-kritični pogovori s kolegi, učiteljem ali učitelji praktiki, individualna pisna kritična refleksija oz. vodenje dnevnika prakse.

11.2 Splošna izbirna predmeta 1. letnika – pedagoški modul (jezikoslovna in literarna smer)

Humanistika in družboslovje (5 ECTS)

Vsebina: **Sociologija:** Predmet postavlja temelje za razumevanje družbe in družbenega, saj študente in študentke seznanja z najpomembnejšimi teoretskimi preseki v zgodovini sociološke misli in z aktualnimi družbenimi problemi in vprašanji. Študentke in študenti se bodo pri tem predmetu seznanili z najbolj vplivnimi sociološkimi pristopi pri obravnavanju posameznih družbenih pojavov in procesov. Poleg tega se bodo tematizirala vprašanja odnosa posameznik – družba; vloga in položaj posameznika v različnih vsakdanjih praksah (s posebnim poudarkom na otroštvu in mladostništvu) ter v različnih družbenih institucijah (s posebnim poudarkom na šoli in družini). Predavanja bodo vključevala tudi analizo osrednjih tem kot so: družbene (ne)enakosti, socialne izključenosti, revščina in socialna politika, s katerimi se srečuje tako posameznik kot tudi družba. **Filozofija:** Vsebina vključuje pregledno predstavitev raznih smeri, področij itn. sodobne filozofije ter filozofskih osnov humanistike in družboslovja, hkrati pa je usmerjena v vsakdanje življenje in vzgojno-izobraževalni proces. Študentje se seznanijo z osnovnimi pojmi in pojmovnimi konteksti ter razpravami o kulturi, etiki, vzgoji itn. v okvirih eksistencializma, hermenevtike, strukturalizma, post-strukturalizma, psihoanalize, razprav o razsvetljenstvu, postmoderni itn. Filozofski pojmi, pojmovni konteksti itn. so v nadaljevanju umeščeni tako v razmerje do znanosti, umetnosti, religij itn. kot v razmerje do vsakdanjega življenja in vzgojno-izobraževalnih praks. Poleg osnovnega seznanjanja s filozofskimi pojmi in pojmovnimi konteksti raznih tradicij je delo usmerjeno v povezovanje in primerjalno ovrednotenje različnih pristopov ter spoznavanje in oblikovanje etičnih razsežnosti itn. Poudarek je dan sprotnemu seznanjanju z nastajajočimi filozofskimi koncepcijami, humanističnimi refleksijami in etičnimi razsežnosti življenja v sodobni kulturi.

Posebnosti: Predmet izvajata Oddelek za sociologijo in Oddelek za filozofijo, temu primerna je delitev vsebin, kompetenc in ciljev.

Metode poučevanja: Predavanja, seminarji in druge oblike dela (diskusije, delavnice itn.); individualne konzultacije.

Raziskovanje učnega procesa (5 ECTS)

Vsebina: Poučevanje temelječe na raziskovanju učenju in pouka. Etična vprašanja pri raziskovanju v šoli oz. pri delu z ljudmi. Zakon o varstvu osebnih podatkov. Teoretične osnove merjenja v družboslovju (merjenje v širšem in ožjem smislu, merjenje v prirodnih in družbenih vedah, indirektno in direktno merjenje, merske lestvice, introspekcija, interpretacija obnašanja, napake merjenja in ocenjevanja). Načrtovanje raziskave: oblikovanje raziskovalnega vprašanja, proučevanje obstoječe literature (iskanje po različnih baza podatkov), priprava raziskovalne strategije in raziskovalnega načrta, izbira ustrezne raziskovalne metode, zbiranje podatkov, analiza rezultatov, interpretacija ugotovitev. Raziskovalne metode: opisne, korelacijske, eksperimentalne. Akcijsko raziskovanje. Opisne metode. Opazovanje: naključno, sistematično (kategorije, lestvice, kodranje), opazovanje z

udeležbo. Beleženje opazovanj (zapiski, avdio, video posnetki). Primeri opazovanja pri pouku. Eksperimenti. Značilnosti. Spremenljivke. Vrste eksperimentov (z različnimi skupinami, z eno skupino). Kvaziekperimenti. Vzorčenje. Eksperimenti v šoli. Etnografsko raziskovanje. Raziskovalec kot nosilec sprememb - akcijsko raziskovanje. Značilnosti. Koraki v akcijskem raziskovanju. Tehnike za zbiranje podatkov. Primarni in sekundarni viri informacij. Kvalitativne tehnike: intervjuji, dnevniki, analiza govora, analiza vizualnih podatkov, analiza delovanja skupin, analiza vsebine. Kvantitativne tehnike: vprašalniki, ankete, ocenjevalne lestvice, preizkusi, testi, lestvice stališč, sociometrični postopki. Uporaba pri načrtovanju pouka, izvajanju učnega procesa, vrednotenju učnega procesa. Analiza in predstavitev kvalitativnih in kvantitativnih rezultatov. Temeljne metode za opis podatkov in temeljne metode zaključevanja. Obdelava podatkov s programskim paketom SPSS. Interpretacija in uporaba rezultatov za spreminjanje lastne prakse. Pravila in načela pisnega komuniciranja in poročanja.

Posebnosti: Predmet je namenjen vsem študentom na pedagoških študijskih programih. Del predmeta se odvija praktično z delom na konkretnih podatkih. Največ 30 študentov v skupini za seminar (zaradi aktivnih oblik dela) ter računalniki opremljeni s programom SPSS. Predpostavljajo se nekatera osnovna znanja s področja ravnanja z osebnim računalnikom, delu s podatkovnimi bazami, brskanju po internetu ter iskanju literature po bibliografskih bazah.

Metode poučevanja: Predavanje, interaktivno učenje, demonstracije, individualne raziskovalne naloge, analize primerov.

11. 3 Obvezni strokovni predmeti 1. letnika – jezikoslovna smer

Slovnica znanstvenega in strokovnega jezika (4 ECTS)

Vsebina: Opredelitev searlovске pragmatičnofunkcijske ločitve strokovnega jezika od znanstvenega – gre za abstrakcijo besedilnih lastnosti – in s tem vzpostavitev razmerja s praško strukturalno funkcionalistično teorijo jezikovne zvrstnosti. Vplivanjsko-učinkovalne prvine strokovnega jezika in razločevalnost glede na znanstveni jezik, povezovalnost zlasti s publicističnim jezikom kot prototipom vplivanjsko-učinkovalne vloge jezika. Razločevalne lastnosti znanstvenega jezika glede na strokovni jezik tako na ravni lastnosti koreferenčnih vezi, njihovega izvora, izrazne podobe in funkcije (slovarsko-besedilnega pomena). Sistemizacija (jezikovnosistemska predvidljivost) obvestilnega jedra zlasti na podlagi pomenske tipologije stavčnih členov, predvsem pa stavčnih zgradb.

Metode poučevanja: Predavanja, seminar.

Jezikovna politika in jezikovno načrtovanje (4 ECTS)

Vsebina: Metodologija kvalitativnega in kvantitativnega sociolingvističnega raziskovanja. Opredelitev jezikovne politike in njenega razmerja do jezikovnega načrtovanja v različnih okoliščinah. Načrtovanje in udejanjanje statusa slovenskega jezika v enojezičnih, dvojezičnih in večjezičnih okoljih. Načrtovanje jezikovne zmožnosti slovenščine kot prvega, kot drugega in kot tujega jezika. Načrtovanje tujejezične zmožnosti slovenskih govorcev. Jezikovna infrastruktura za slovenščino.

Jezikovne pravice kot specifične temeljne človekove pravice. Jezikovna lojalnost, jezikovno prilagajanje, jezikovna vitalnost. Simbolična in ideološka razsežnost jezika.

Nosilci in ustanove jezikovnega načrtovanja in jezikovne politike v Sloveniji in Evropski uniji. Formalnopravni vidiki statusa slovenščine in drugih jezikov v Republiki Sloveniji.

Status, raba in podoba slovenščine zunaj Republike Slovenije. Slovenske jezikovne skupnosti z manjšinskim statusom. Deklarativna in realna jezikovna politika v Evropski uniji.

Metode poučevanja: Predavanja in seminarsko delo.

11.3.1 Izbirni strokovni predmeti 1. letnika – jezikoslovna smer

a) jezikoslovni

Publicistično in propagandno besedilo (4 ECTS)

Vsebina: Komunikacijske vede. Zgodovina slovenskega publicističnega diskurza. Pregled razvoja oglaševalskih besedil. Analiza struktur publicističnega in propagandnega diskurza. Klasifikacija stalnih oblik publicističnega sporočanja. Spoznavanje stilnih postopkov v publicističnih in propagandnih besedilih. Jezik kot sistem, iz katerega tvorec publicističnega ali propagandnega besedila izbira določena sredstva za doseg sporočanskega namena. Neverbalna sredstva v oglaševalskih besedilih. Ideologija in publicistično besedilo. Manipulacija in oglaševalsko besedilo.

Metode poučevanja: Predavanja, vaje, individualno vodeni študij.

Slovenski jezik in slovenska kultura (4 ECTS)

Vsebina: pregled zgodovine preučevanja in poučevanja razmerja med slovensko kulturo in slovenskim jezikom, pregled geografskih danosti, zgodovinskih dejavnikov, umetnostnozgodovinskih, literarnih in drugih kulturnih tokov, etnoloških značilnosti, političnih in gospodarskih dejavnikov, družbenih danosti in življenja v sodobni slovenski družbi ter njihovih vplivov na slovenski jezik in sporazumevanje v njem, pregled sodobne slovenske kulture (likovna umetnost, gledališče, ples, film, glasbena ustvarjalnost), kulturne ustanove, kulturna politika, prireditve in povezave, primerjalni vidiki slovenske kulture in njena umeščenost v širši evropski prostor, multietnični vidiki slovenske kulture, pomen poznavanja kulture (sociokulturna zmožnost) za učenje jezika in (medkulturno) sporazumevanje.

Metode poučevanja: Predavanja, vaje, individualne naloge, vodeni individualni študij.

Slovenska dialektologija (4 ECTS)

Vsebina: Pregled zgodovine slovenske dialektologije (avtorji, dela) s poudarkom na sedanjem stanju dialektoloških raziskav in seznanitvijo s temeljnimi (slovenskimi) dialektološkimi projekti v različnih raziskovalnih centrih. Pomen in uporaba izsledkov tudi v drugih strokah. Pretranskribiranje narečnih besedil iz starejših transkripcij v sedanjo nacionalno transkripcijo. Osnovni napotki za terenske dialektološke raziskave. Pregled slovenskih narečij po narečnih skupinah s poudarkom na diahronem vpogledu v naglasne, glasoslovne in oblikoslovne razvojne značilnosti. Ugotavljanje sistemskosti (in morebitnih nesistemskih odklonov) obravnavanih ravni v izbranih krajevnih govorih ter njihove funkcijske razčlenjenosti.

Metode poučevanja: Predavanja, ponazorjena z avdio- in/ali videoposnetki, seminarsko delo.

Poglavja iz pragmatike (4 ECTS)

Vsebina: Mikropragmatska vprašanja (npr. performativnost). Makropragmatska vprašanja (npr. medkulturna komunikacija, diskurz in ideologija). Argumentacija v besedilu. Proces izbiranja verbalnih in neverbalnih sredstev v različnih vrstah besedil. Kontekst. Sestavine za gradnjo besedil. Komunikacijska dinamika.

Metode poučevanja: Predavanja, seminar in vaje.

Jezikovna razčlemba slovenskih besedil do 19. stoletja (4 ECTS)

Vsebina: Jezik neumetnostnih in umetnostnih rokopisnih in tiskanih besedil od 10. do 19. stoletja – nabožnih in nenabožnih besedil v sinhronem in diahronem uvidu. Slovnčni opis, primerjanje z istovrstnimi mlajšimi besedili, ugotavljanje razvojno spremenljivih in nespremenljivih jezikovnih prvin na vseh ravneh v pokrajinsko in časovno različnih besedilih. Jezikovno- in besedilnozvrstne posebnosti, slogovne značilnosti, knjižne in govorjene, narečne jezikovne prvine, medjezikovne interference. Pomenska razlaga časovno zaznamovanega besedja. Ugotavljanje vplivov izhodiščnega jezika na skladenjski, besedoslovni in besediloslovni ravni pri prevedenih besedilih. Jezikovno posodabljanje starejših besedil. Primerjava besedilnovrstno ali tematsko sorodnih raznočasnih besedil, prepoznavanje kontinuitete in specifičnosti v izrabi jezikovnih stilnih sredstev primerjalno s sodobnim knjižnim jezikom in tujejezičnimi predlogami.

Metode poučevanja: Predavanja in vaje.

Govorjeni diskurz (4 ECTS)

Vsebina: Predstavitev metod različnih družboslovnih in humanističnih ved (antropologija, komunikologija, pedagogika, psihologija itd.), katerih skupna točka je preučevanje diskurza. Predstavitev temeljnih dimenzij diskurza (jezikovna raba, kognicija in interakcija v družbenih razmerjih). Predstavitev različnih diskurzivnih pristopov (konverzacijska, etnografska, sociolingvistična, pragmatična in kulturološka analiza). Obravnava in opazovanje vpliva aktualiziranega konteksta (jezikovnega in nejezikovnega) na strukturo in oblike izjav oz. predstavitev in opazovanje tistih jezikovnih in nejezikovnih dejavnikov, ki narekujejo rabo določenih jezikovnih sredstev in struktur.

Metode poučevanja: Predavanja, vaje, individualno vodeni študij.

Korpusno jezikoslovje (4 ECTS)

Vsebina: Tipologija jezikovnih korpusov in temeljni pojmi – referenčnost, uravnoveženost, reprezentativnost. Pregled obstoječih slovenskih korpusov in pomembnejših tujih korpusov s poudarkom na njihovih tipoloških značilnostih in uporabnosti za različne namene; vrednotenje obstoječih korpusov. Prednosti in pasti spleta, pojmovanega kot korpusa. Študij nekaterih korpusnih projektov od njihovega načrtovanja preko gradnje do uporabe korpusov. Gradnja korpusov: oblikovanje kriterijev za uravnoveženost, taksonomije za zajemanje besedil, transkribiranje govornih besedil, morfosintaktično in semantično označevanje, oznake v glavih besedil in korpusov, vprašanja varovanja avtorskih pravic. Specifike pisnih in govornih korpusov. Raba korpusov za opis jezika in jezikovne analize, izdelava ustreznih hipotez in njihovo preverjanje; zloraba korpusa: nevarnosti napačnega interpretiranja korpusnih podatkov, korpusni šumi. Raba korpusov v okviru jezikovnih tehnologij; raba jezikovnih korpusov v drugih specializiranih strokah. Zahtevnejša korpusna iskanja z različnimi konkordančniki. Izraba korpusov z naprednejšimi programskimi aplikacijami (Word Sketches ipd.) za različne namene.

Posebnosti: Vaje v računalniški učilnici.

Metode poučevanja: Predavanja in vaje.

Normativno, (jezikovno)zvrstno in besedilnovrstno urejanje besedila (4 ECTS)

Vsebina: Normativno in (jezikovno)zvrstno urejanje besedila. Poglobitev in utrditev knjižnojezikovne norme in njena smiselna izraba pri sporočanju (kot besedilovornem procesu), pa tudi njena »kršitev« v smislu jezikovne oz. besedilne zaznamovanosti. Poglobitev in utrjevanje skladske norme in upovedovalnih pravil glede na pisno in govorno uresničevanje, utrjevanje besedotvornega sistema in besedoslovnega znanja v praksi. Primerjava uresničevanja skladske norme (posebej besednega reda, stavčne tipologije, rabe časov itd.) in upovedovalnih pravil v posameznih funkcijskih zvrsteh. Besedotvorna, besedna in frazeološka ustreznost v besedilih različnih funkcijskih zvrsti. Besedilnovrstno urejanje besedila: Vprašanje besedilne koherence. Lektoriranje neumetnostih in deloma umetnostnih besedil. Pojem t. i. minimalnega popravka. Posebne oblike lektoriranja: lektoriranje prevodov; zgoščevalno lektoriranje; lektoriranje zapisanih govornih besedil in besedil, pripravljenih za govor (npr. radijska besedila). Temeljna načela lektoriranja. Lektoriranje kot jezikovnokulturni problem (razmerje do jezikovnega koticarstva). Etika lektorskega dela. Lektor in redaktor. Lektura in korektura. Lektoriranje kot del jezikovnega svetovanja.
Metode poučevanja: Seminar in vaje.

b) literarni (1. sklop)

Pripovedno besedilo (3 ETCS)

Vsebina: Seznanitev z značilnostmi proznih besedil. Temeljni ubeseditveni oz. upovedovalni načini: pripoved, opis, govor. Pregled pripovednih elementov: zgodba, pripovedovalec, perspektiva, literarne osebe, prostor in čas. Vpetost v novejšo svetovno tokove, načine in metode raziskovanja (naratologija, post/strukturalizem, genologija, recepcijska estetika, semiotika, novi historicizem, ženske študije, teorije medbesedilnosti in sodobno besediloslovje). Spoznavanje prozna besedila: črtica, novela, kratka zgodba, pravljica, pripovedka, povest, esej, ep, roman. Predstavitev konkretnih (in tipičnih) literarnih besedil ter analiza »ponazoritvenih« pripovednih vrst glede na ubeseditvene načine in pripovedne prvine.
Metode poučevanja: Predavanje, delo z besedili.

Dramsko besedilo (3 ETCS)

Vsebina: Analiza dramskega besedila. Bistvo drame. Razmerje med dramskim besedilom in gledališko uprizoritvijo. Recepcija drame: bralec in gledalec ter pojem distance. Specifičnost branja dramskih besedil. Tradicionalni in moderni pojmi za analizo dramskega besedila. Novejšo dramske in gledališke poetike. Dramski žanri.
Metode poučevanja: Predavanja. Skupen ogled in analiza gledališke uprizoritve ter primerjava z dramskim besedilom, diskusija. Delo z besedili.

Verzno besedilo (3 ETCS)

Vsebina: Analiza pesniškega besedila. Metrični sistemi: silabični, silabotonični, naglasni, svobodni verz; naglašenost metričnih vzorcev, cezura, skladnja, vrste rim in asonanc. Vrste kitic (stanca, romarska kitica, ambrozijanska kitica idr.). Besedna sredstva: ponavljanje (anafora, epifora, epanalepsa), tautologija, pleonazem idr. Skladska sredstva: inverzija, antiteza, paralelizem retorično vprašanje, hiazem. Tropi: metafora, metonimija, sinekdoha, epitet, simbol, alegorija, paradoks idr. Pesemske vrste in oblike: himna, oda, elegija, balada, romanca idr.; sonet, gazela, glosa, triolet idr.
Metode poučevanja: Predavanja, delo z besedili.

c) literarni (2. sklop)

Sodobna slovenska kratka proza (5 ETCS)

Vsebina: Kratkoprozna vrstna terminološka vprašanja. Kvantitativna in kvalitativna merila za proučevanje kratke proze. Značilnosti tradicionalnih in sodobnih kratkoproznih žanrov. Zgodovinski pregled (slovenske in svetovne) kratke proze. Dve usmeritvi slovenske kratke proze po letu 1980: postmodernistične in paradigme »preteklih literarnih usmeritev« (realističnih, eksistencialističnih, modernističnih). Tipologija zgodb (metafikcijske, lirične, z ljudsko in pravljico motiviko, fantastične, zgodovinske, o izpraznjenih medosebnih odnosih (v urbanem okolju). Postmodernizem in mlada slovenska proza: predstavniki in značilnosti njihovih pisav (metafikcionalisti, subjektivni realisti, arhaizatorji, čisti fantastiki, minimalisti) Trivialni elementi v slovenski postmodernistični kratki prozi. Elementi literature izčrpane eksistence v sodobni slovenski kratki prozi.

Metode poučevanja: Predavanja z diskusijo, seminarsko delo.

Obdobja in slogi v slovenski književnosti (5 ETCS)

Vsebina: Opredelitev pojmov književnost, slovstvo, pismenstvo, leposlovje. Srednjeveško slovstvo in pismenstvo v procesu pokristjanjevanja. Humanistični vidik protestantizma, jezikovni nazor in normiranje, reforma cerkve, šolstvo, besedila v in o slovenščini. Protireformacija in barok: plemiška etiketa, tematsko-stilne značilnosti pridige, versko gledališče, znanost. Posvetna književnost razsvetljenstva, prerodne kulturne zamisli na ozadju meščanske revolucije, reforme, praktično in poučno slovstvo, zgodovina, hibridnost elitnega almanaha, dramatika, predromantična poezija, ljudski bukvniki. Estetska avtonomnost v romantiki, etnocentrična in klasična estetika, abecedna in cenzurna vojna, razvoj lirike, obdelava ljudske pesmi, začetek kritike in lit. zgodovine. Programiranje realističnega pripovedništva, pomen kritike, tipi kratke proze, hibridnost romana, postromatična poezija, poetični realizem in naturalizem. Izvor, specifičnost, žanrska razvitost, slogovna sinkretičnost moderne, evropski estetski in filozofski impulzi, subjektivizem, antimimetičnost, lirizacija. Družbena in duhovna kriza po 1. svet. vojni, revolucija, optimalna projekcija, kontekst avantgard, vpliv psihoanalize, prenavljanje izraza, monataža, groteska, vizija. Socialna orientacija literature med vojnama, krogi kritične inteligence, prenovitvena gibanja, stilna redukcija, prozaizacija, dokumentarnost, historičnost. Modernizem in odpor do kulturne politike, nove filozofske in epistemске paradigme, literatura absurda, neoavantgardni reizem in ludizem, postmodernizem.

Metode poučevanja: Predavanja, seminarske diskusije in referati, samostojno branje leposlovja pri študiju za izpit.

11. 4 Obvezni strokovni predmeti 1. letnika – literarna smer

Teorija literarnega diskurza (5 ETCS)

Vsebina: Metodologija: genealogija in današnje stanje literarne teorije, smeri sodobne literarne teorije (od ruskega formalizma do danes), teorija literarnega teksta, struktura teksta, tekst in diskurz (problem identitete); tekst in resničnost, tematika in tematologija. Genologija: logiški in epistemološki problemi žanrskega klasificiranja; nastanek, obstoj in razvoj literarnih vrst, zvrsti oziroma žanrov; žanri in literarni sistem. Jezik, stil in identiteta literarnega teksta: uvod v stilistiko diskurza. Medbesedilnost: literarni tekst v družbeno-zgodovinskem in literarno-umetniškem kontekstu; literatura kot kulturni spomin. Razvojni procesi, literarni kanon; načela sodobnega literarnega zgodovinopisja, problemi periodizacije; nacionalna, regionalna in druge književne enote.

Posebnosti: Teme vsako leto variirajo.

Metode poučevanja: Predavanja, delo z besedili, diskusije, projekti in referati.

11.4.1 Izbirni strokovni predmeti 1. letnika – literarna smer

a) jezikoslovni

Publicistično in propagandno besedilo (4 ECTS) – gl. 11.3.1

Slovenski jezik in slovenska kultura (4 ECTS) – gl. 11.3.1

Slovenska dialektologija (4 ECTS) – gl. 11.3.1

Poglavja iz pragmatike (4 ECTS) – gl. 11.3.1

Jezikovna razčlemba slovenskih besedil do 19. stoletja (4 ECTS) – gl. 11.3.1

Govorjeni diskurz (4 ECTS) – gl. 11.3.1

Korpusno jezikoslovje (4 ECTS) – gl. 11.3.1

Normativno, (jezikovno)zvrstno in besedilnovrstno urejanje besedila (4 ECTS) – gl. 11.3.1

b) literarni (1. sklop)

Pripovedno besedilo (3 ECTS) – gl. 11.3.1

Dramsko besedilo (3 ECTS) – gl. 11.3.1

Verzno besedilo (3 ECTS) – gl. 11.3.1

c) literarni (2. sklop)

Sodobna slovenska kratka proza (5 ECTS) – gl. 11.3.1

Obdobja in slogi v slovenski književnosti (5 ECTS) – gl. 11.3.1

Literatura in kulturne ustanove (5 ECTS)

Vsebina: Pregled zgodovine in sodobnega stanja literarnih institucij na Slovenskem. Programske usmeritve in realizacije nacionalnih projektov (izdajanje zbranega dela slovenskih pesnikov in pisateljev, slovenski biografski leksikon, pokrajinski biografski leksikoni). Nastanek in izdaja knjige: redakcija, jezikovno poseganje v rokopis, variantnost. Načela urejanja izbranega dela, antologije, berila. Bibliofilske izdaje, reprinti, faksimile. Sestavljanje bibliografije. Pojem bralca, avtorja, vloga urednika in založnika. Sodelovanje med založbo/uredništvom in avtorjem. Pravna zaščita avtorskih pravic. Posegi političnih in pravnih institucij v avtorsko avtonomijo. Literatura in elektronski mediji. Presentacija besedila in ustvarjalca, razstava. Promocija slovenske literature v domačih medijih, v tujini, programirani medliterarni stiki.

Posebnosti: Vodeni obiski in projektno delo v kulturnih ustanovah.

Metode poučevanja: Predavanja, projektno terensko delo v kulturnih ustanovah.

11. 5 Obvezni strokovni predmeti 2. letnika – pedagoški modul (jezikoslovna in literarna smer)

Didaktika slovenskega jezika (5 ECTS)

Vsebina: Didaktike slovenskega jezika kot interdisciplinarne in uporabne vede; raziskovalne in aplikativne naloge. Vloga in položaj slovenščine v šolah. Slovenščina kot jezik pedagoške komunikacije; odnosni govor, spoznavni govor. Didaktična struktura sodobnega pouka jezika: cilji, vsebine in metode. Sporazumevalna zmožnost. Metodični sistem dela z neumetnostnim besedilom in njegove faze; vrste nalog . Razvijanje kognitivne, pragmatične in metakognitivne zmožnosti; govorjeno in zapisano besedilo; strategije dejavnega poslušanja in bralne učne strategije. Razvijanje jezikovne (poimenovalne, upovedovalne, pravorečne/pravopisne) in metajezikovne zmožnosti. Priprava učencev na govorno nastopanje, sodelovanje v pogovoru ter pisanje. Razvijanje poslušanja/branja z vrednotenjem oz. razvijanje kritične pismenosti. Učiteljeva priprava na pouk; letna priprava, priprava na učni sklop/učno uro. Vrednotenje znanja in zmožnosti pri pouku jezika; opisniki oz. merila za ocenjevanje. Učni načrti in gradiva; uporaba avdiovizualnih sredstev in IKT. Povezovanje pouka jezika in književnosti, medpredmetno povezovanje. Učiteljevo raziskovanje pouka jezika.

Posebnosti: Specialna didaktika se na Oddelku za slovenistiko deli na dva predmeta: didaktiko slovenskega jezika in didaktiko književnosti. Vsak predmet obsega 50 % iz fonda ur in 50 % KT, ki so v okviru posameznih študijskih smeri na FF namenjene za specialno didaktiko.

Metode poučevanja: Predavanja (interaktivna, frontalna oblika se izmenjuje z individualnim in skupinskim reševanjem problemov), seminar (pedagoški del: mini nastopi v predavalnici – pisna priprava, izvedba in analiza posameznih učnih strategij in situacij; raziskovalni del: akcijsko raziskovanje, ki ga skupine študentov izvajajo med učitelji, učenci in v drugih ciljnih skupinah, z uporabo strokovne literature ter s skupinsko analizo in sinteznim prikazom didaktičnega problema),

vaje (načrtno in vodeno skupinsko opazovanje in analiza (posnetkov) učnih ur, oblikovanje in izvajanje posameznih učnih strategij, vzorcev priprav v obliki delavnic, simulacij, igre vlog).

Pedagoška praksa pri didaktiki slovenskega jezika (6 ECTS)

Vsebina: Študenti ob aktivnem sodelovanju pri pouku slovenskega jezika v praksi spoznavajo uresničevanje ciljev sodobnega pouka prvega/maternega jezika ob izbranih vsebinah in z ustrežno metodo dela; uporabo in sestavo učnih načrtov, učnih gradiv za pouk slovenskega jezika, priročnikov ter IKT; uresničevanje učne diferenciacije pri pouku slovenskega jezika; načine ustnega in pisnega preverjanja ter merila za ocenjevanje ob razčlembi in tvorjenju (govornem nastopanju, pisanju) neumetnostnih besedil; vrednotenje skupinskega ali projektnega dela in drugih alternativnih oblik dela; razvijanje jezikovne, narodne, medkulturne zavesti in splošnih etičnih načel; potek, načrtovanje in vodenje dela v interesnih dejavnostih. Vsebine se usvajajo stopenjsko: 1. obdobje/faza: opazovanje in razčlenjevanje jezikovnega pouka pri različnih učiteljih mentorjih na osnovnih in/ali srednjih šolah, hospitiranje pri zunajrazrednih dejavnostih; 2. obdobje: sodelovanje z izbranim učiteljem mentorjem: opazovanje in razčlenjevanje jezikovnega pouka, načrtovanje krajših intervencij in vključevanje v pouk, mini nastopi (npr. priprava na sprejemanje besedila z uvodno motivacijo in napovedjo oz. umestitvijo besedila ter navodili za dejavnosti med sprejemanjem; predstavitev neumetnostnega besedila, lahko tudi v igri vlog; pomenska in okoliščinska razčlemba besedila ...) in/ali celourni nastopi pri mentorjevih urah; razčlenjevanje in dejavno sodelovanje pri načrtovanju ustnega in pisnega vrednotenja, tudi t. i. alternativnih oblik; dejavno sodelovanje pri načrtovanju in vodenju dela v interesnih

dejavnostih; 3 obdobje: priprava in izvedba vzorčnega izpitnega nastopa, metakognicija o lastnem nastopu, zagovarjanje izbranega poteka ob prisotnosti učitelja didaktike slovenskega jezika; načrtovanje učne priprave ob uporabi drugačne metode; opazovanje, razčlenjevanje in vrednotenje vzorčnih nastopov kolegov v skupini pri izbranem mentorju in ob prisotnosti učitelja didaktike slovenskega jezika.

Posebnosti: Specialna didaktika se zaradi vsebinskih in didaktičnih posebnosti pouka slovenskega jezika in književnosti pri dvopodročnem predmetu Slovenščini v osnovnih in srednjih šolah deli na Oddelku za slovenistiko na dva predmeta: didaktiko slovenskega jezika in didaktiko književnosti. Pedagoška praksa v skupnem trajanju 6 tednov poteka pri dvopodročnem predmetu Slovenščina v osnovnih in srednjih šolah (s slovenskim učnim jezikom), obveznosti študenta pa so enakomerno spremljanje in sodelovanje pri pouku slovenskega jezika in pri pouku književnosti, tako da opravi z vsakega področja po 3 tedne prakse. Študent opazuje, razčlenjuje in opravi vzorčna izpitna nastopa z obeh področij. Njegova konzulenta in ocenjevalca sta med prakso učitelj didaktike slovenskega jezika in učitelj didaktike književnosti. Učitelj predmeta Didaktika slovenskega jezika zato opravi po 3 ure individualnega pedagoškega dela z vsakim študentom.

Metode poučevanja: Skupinsko in individualno delo: skupinsko opazovanje, razčlenjevanje in vrednotenje prakse (študij primerov), individualno aktivno poučevanje in sodelovanje pri zunajrazrednih dejavnostih.

Pedagoška praksa pri didaktiki književnosti (6 ECTS)

Vsebina: Študenti ob aktivnem sodelovanju pri pouku slovenščine spoznavajo potek književnega pouka v praksi: uresničevanje ciljev književnega pouka, učne načrte, učna gradiva za pouk književnosti, uporabo priročnikov in IKT pri pouku predmeta, načine preverjanja, merila ocenjevanja pri književnem pouku, realizacijo (med)kulturne, etične, estetske vzgoje pri književnem pouku, vodenje interesnih dejavnosti in izbirnih predmetov, povezanih s književno in kulturno vzgojo, uresničevanje učne diferenciacije pri pouku književnosti. Vsebine se usvajajo stopenjsko: 1. faza: opazovanje in razčlenjevanje književnega pouka pri različnih učiteljih mentorjih na osnovnih in/ali srednjih šolah, hospitiranje pri zunajrazrednih dejavnostih; 2. faza: sodelovanje z izbranim učiteljem mentorjem - opazovanje in razčlenjevanje književnega pouka in drugih dejavnosti, krajše intervencije in nastopi pri mentorjevih urah (interpretativno branje, lokalizacija, zastavljanje nalog za interpretacijo besedil ...); 3. faza: priprava in izvedba vzorčnega izpitnega nastopa, opazovanje, skupinska analiza in vrednotenje nastopov kolegov v skupini pri izbranem mentorju in ob prisotnosti učitelja specialne didaktike; 4. faza: poročila skupin in evalvacija.

Posebnosti: Specialna didaktika se zaradi vsebinskih in didaktičnih posebnosti pouka slovenskega jezika in književnosti pri slovenščini v osnovnih in srednjih šolah deli na Oddelku za slovenistiko na dva predmeta: didaktiko slovenskega jezika in didaktiko književnosti. Pedagoška praksa v skupnem trajanju 6 tednov poteka pri dvopodročnem predmetu slovenščina v osnovnih in srednjih šolah, obveznosti študenta pa so enakomerno spremljanje in sodelovanje pri pouku slovenskega jezika in pri pouku književnosti, tako da opravi iz vsakega področja po 3 tedne prakse. Študent opazuje, razčlenjuje, sodeluje pri učnih dejavnostih in opravi izpitna nastopa iz obeh področij, njegova konzulenta in ocenjevalca pa sta v času prakse učitelj didaktike slovenskega jezika in učitelj didaktike književnosti. Vsak učitelj specialne didaktike zato opravi po 3 ure individualnega pedagoškega dela z vsakim študentom.

Metode poučevanja: Skupinsko in individualno delo študentov: skupinsko opazovanje in razčlenjevanje prakse (študij primerov), individualno aktivno poučevanje in kritična refleksija

ter sodelovanje pri zunajrazrednih dejavnostih; skupinske priprave in evalvacija v seminarju, pred izvedbo prakse in po njej.

11.5.1 Izbirni strokovni predmeti pedagoškega modula (jezikoslovna in literarna smer)

a) 1. sklop

***Izbirni raziskovalni seminar iz didaktike slovenskega jezika* (4 ECTS)**

Vsebina: Didaktika prvega/maternega jezika kot uporabna veda; znanstveno raziskovanje ter aplikacija/prenos ugotovitev v prakso. Interdisciplinarnost didaktike slovenskega jezika kot prvega/maternega jezika (prispevek psiholingvistik, sociolingvistik, teorije sporazumevanja; integracija spoznanj psihologije, splošne didaktike, pedagogike). Metode raziskovanja pouka slovenskega jezika, njihova izbira in uporaba: kvantitativne in kvalitativne metode; racionalne, empirične, eksperimentalne in neeksperimentalne metode; akcijsko raziskovanje; sinhrono in diahrono raziskave. Faze poteka raziskave: postavitve raziskovalnega vprašanja/problema, raziskovalne hipoteze in ciljev raziskave, izbira in uporaba ustreznih raziskovalnih metod, oblikovanje teoretičnih izhodišč ob uporabi domače in tuje strokovne literature; načrtovanje empirične raziskave, analiza in komentar/sinteza ugotovitev, merila za ovrednotenje trenutnega položaja, oblikovanje konkretnih predlogov za izboljšavo pouka (učnega modela, gradiva, izbiro vsebin ...); javna predstavitev spoznanj. Načrtovanje raziskave ob aktualnih vprašanjih s področja didaktike slovenskega jezika (npr. pomen in vloga metajezikovnega znanja v sodobnem jezikovnem pouku; medsebojna povezanost, razvijanje in vrednotenje sestavin sporazumevalne zmožnosti; primerjava pouka slovenščine kot prvega, drugega in tujega jezika; prilagajanje ciljev, vsebin in metod pouka slovenskega jezika za različne vrste šol; razmerje med funkcionalno in kritično pismenostjo, povezave med poukom književnosti in jezika ...).

Posebnosti: Seminar je izbirni znotraj specialnodidaktičnih vsebin v pedagoškem modulu. Študent izbira med seminarjem iz didaktike slovenskega jezika in seminarjem iz didaktike književnosti.

Metode poučevanja: Po seznanitvi s teoretskimi osnovami raziskovanja pouka slovenskega jezika študenti v skupinah ali individualno načrtujejo raziskavo izbranega aktualnega problema ter jo (v celoti ali deloma) izvedejo. Potek raziskovanja in raziskovalne ugotovitve javno ustno predstavijo v obliki referatov ali delavnic. Predstavitev (seminarsko nalogo) oddajo tudi v pisni obliki. Posamezniki lahko raziskavo po želji razširijo v magistrsko nalogo.

***Izbirni raziskovalni seminar iz didaktike književnosti* (4 ECTS)**

Vsebina: Didaktika književnosti kot uporabna in interdisciplinarna veda. Interdisciplinarnost književnodidaktičnih raziskav: metode pedagoškega raziskovanja – aplikacija na problematiko književnega pouka: racionalne, empirične, eksperimentalne, neeksperimentalne, akcijsko raziskovanje; uporaba metodologije književnega raziskovanja v književnem pouku (vplivi recepcijske, interpretacijske, empirične idr. metod na pristope pri načrtovanju in izvajanju pouka). Književnodidaktična interakcija (učitelj – učenec – književnost – kurikularne okoliščine) kot osrednji predmet in usmeritev raziskovanja: določitev problema, ciljev raziskave, metodologije, postavitve hipotez, pričakovanih rezultatov, izpeljava raziskave, oblikovanje uporabnih načel, pisna in govorna predstavitev dognanj. Sinhrono in diahrono raziskave književnega pouka. Izhodišča za visokošolsko didaktiko književnosti.

Posebnosti: Seminar je izbirni znotraj specialnodidaktičnih vsebin v pedagoškem modulu. Študent izbira med seminarjem iz didaktike slovenskega jezika ali didaktike književnosti.

Metode poučevanja: Po seznanitvi s teoretskimi osnovami književnodidaktičnega raziskovanja študenti individualno ali v skupinah obdelajo izbrani raziskovalni problem ter predstavijo rezultate v obliki referatov ali delavnic. Predstavitev (seminarsko nalogo) oddajo v pisni obliki. Posamezniki lahko raziskavo po želji razširijo v magistrsko seminarsko nalogo.

b) 2. sklop

Poučevanje slovenščine kot tujega jezika (5 ECTS)

Vsebina: Temeljni pojmi področja slovenščine kot TJ. Proces učenja in poučevanja slovenščine kot tujega jezika. Dejavniki jezikovnega usvajanja in učenja. Ravni jezikovnega znanja. Komunikacijski pristop pri poučevanju slovenščine kot TJ. Metode poučevanja, razlaga, dajanje navodil. Delo z besedilom. Sporazumevalne dejavnosti: branje, poslušanje, govorjenje, pisanje. Dejavnosti pri pouku slovenščine kot tujega jezika. Učenje izgovorjave, besedišča, slovnice. Teme, situacije, pojmi, jezikovne funkcije. Testiranje znanja slovenščine kot J2/TJ. Gradiva za učenje, poučevanje in testiranje. Načrtovanje in izvedba pouka. Opazovanje in analiza pouka.

Metode poučevanja: predavanja, seminarji, raziskovalni seminarji, individualne naloge, vodeni individualni študij, aktivno (refleksivno) poučevanje, simulacije, igre vlog, hospitacije, nastopi.

Književnost za šolsko rabo (5 ECTS)

Vsebina: Vloga in pomen pouka književnosti v 21. stoletju. Šolski literarni kanon glede na učne cilje, metode in vsebine pouka književnosti. Prednosti in slabosti recepcijske teorije za poučevanje slovenske in tuje prevodne književnosti. Pregled temeljnih slogovnih smeri oz. obdobja slovenske in tuje prevodne književnosti, primerne in/ali predpisane za šolsko obravnavo. Kontekstualizacija šolskih književnih vsebin. Periodizacija slovenske književnosti za šolsko rabo ob primerjavi s tujo prevodno. Dejaven stik s šolskimi kanonskimi književnimi besedili in priprava na delo v razredu. Sodobne oblike pouka književnosti: komunikacijski in problemsko-ustvarjalni pouk.

Metode poučevanja: predavanja z diskusijo, timsko delo (npr. delo v dvojicah/skupinah, okrogle mize), praktično delo (npr. modeli raziskav, sestavljanje vprašanj in nalog, strukturiranje učenčevih dejavnosti).

c) 3. sklop

Uporabna psiholingvistika (4 ECTS)

Vsebina: Področja oz. vsebine psiholingvističnega raziskovanja in aplikacija na pedagoško prakso: značilnosti jezikovnega signala, učenje, usvajanje in poučevanje jezika, osnovni teoretični pojmi o razvoju govora in o interakciji med otrokom in odraslim, temeljnimi mejniki razvoja govora, dejavniki, ki vplivajo na razvoj jezikovne zmožnosti, dejavniki, ki vplivajo na učenje jezika, vloga učitelja v razvoju govora, značilnosti govora odraslega (učitelja) v pogovoru z učenci, jezikovna zmožnost (ki jo sestavljata slovnična in pragmatična zmožnost). Psiholingvistična teorija sprejemanja in razumevanja besedila (obe receptivni sporazumevalni dejavnosti, to sta branje in poslušanje). Opis postopkov procesa razumevanja izrekov in besedila (analiza po ravninah, od zaznave, ki je predstopnja v procesu razumevanja jezika, do prepoznavanja, razčlenjevanja (ali skladenjske interpretacije), semantične in pragmatične interpretacije). Mentalni leksikon (produktivni in receptivni). Psiholingvistični model procesa tvorjenja izreka in širše besedila (obe produktivni dejavnosti, to sta govorjenje

in pisanje). Napake pri tvorjenju izrekov oz. besedil, ki so odvisne od konteksta, to je pedagoške komunikacije.

Metode poučevanja: predavanja, seminarji.

Kompetence pri pouku književnosti (4 ECTS)

Vsebina: Značilnosti literarnega branja, vrste/spoznavno sprejemne stopnje in izrazne oblike odzivanja, vrste bralcev glede na bralni razvoj in bralne zmožnosti, branje kot učenje branja, branje ob prostem času.

Govorna interpretacija literarnih besedil kot ustvarjalna dejavnost, faze priprave nanjo in njene oblike: interpretativno branje, recitacija, medijsko (odrsko, filmsko) posredovanje literarnih besedil. Kreativno /ustvarjalno in poustvarjalno pisanje ter pisanje drugotnih besedil (esej, kritika, recenzija ...), faze pisnega procesa in priprave na pisanje. Didaktična načela vključevanja teh dejavnosti v pouk in vodenje izbirnih interesnih dejavnosti.

Metode poučevanja: mini predavanja z diskusijo, krajše seminarske naloge, vaje iz glasnega branja in ustvarjalnega pisanja, simulacije dela z učenci.

11.6 Obvezni strokovni predmeti – jezikoslovna smer

Jezikoslovni magistrski seminar (6 ECTS)

Vsebina: V seminarju se raziskovalno obravnavajo teme glede na specializacijo profesorja, ki ga je razpisal, zato ima seminar različne jezikovne in jezikoslovne vsebine.

Posebnosti: Različni predavatelji.

Metode poučevanja: Seminarsko, timsko in individualno (konzultacije) delo, javno nastopanje (predstavitev naloge).

Literarni magistrski seminar (6 ECTS)

Vsebina: V seminarju se raziskovalno obravnavajo teme glede na specializacijo profesorja, ki ga je razpisal, zato ima seminar različne literarno-kulturološke vsebine.

Posebnosti: Različni predavatelji.

Metode poučevanja: Seminarsko, timsko in individualno (konzultacije) delo, javno nastopanje (predstavitev naloge).

Izdelava magistrskega dela (15 ECTS)

Magistrsko delo se izdelava pod mentorstvom izbranega učitelja (habilitirani učitelj na Oddelku za slovenistiko) in v okviru njegovega (jezikoslovnega oziroma literarnega) magistrskega seminarja. Delo se javno predstavi v magistrskem seminarju. Vsebovati mora uvod, delovno hipotezo, predstavitev teoretičnih izhodišč, gradivo in metode za analizo, interpretacijo rezultatov, sklep, navedbo uporabljenih literature in virov.

Obseg: 60–80 strani razpravljalnega besedila.

11.6.1 Izbirni strokovni predmeti – jezikoslovna smer

Znanstvena in strokovna terminologija (3 ECTS)

Vsebina: Razločevanje strokovne od znanstvene terminologije predvsem na podlagi pojmovne zahtevnosti denotata – posledično na podlagi delne različnosti tvornih prvin govornega dejanja. Jezikovnokulturno vprašanje smiselnosti spreminjanja izrazne podobe termina – t. i. domače glede na prevzeto ali citatno – ko gre za isti denotat, vendar deloma različnega

naslovnika – znanstvenik/strokovnjak glede na širšo laično javnost. Poimenovalna vloga terminologije, definirana z načelno enopomenskostjo, se pravi z besedilno neodvisnostjo denotativnega pomena – tako rekoč absolutna veljavnost strukturalne analize tovrstnega pomena. Odsotnost konotativnosti in s tem sopomenskosti, zato mogoč le pojav dvojničnosti – načeloma jezikovnopolitični vzroki. Pojav terminologizacije kot poimenovalni vir, temelječ na katerem izmed pomenotvornih postopkov. Determinologizacija – premik denotata iz stroke.

Metode poučevanja: Predavanja, vaje.

Poglavja s področja slovenščine kot drugega/tujega jezika (3 ECTS)

Vsebina: Pojmi s področja uporabnega jezikoslovja, sociolingvistike in psiholingvistike, nujni za razumevanje raziskovalnega področja slovenščine kot J2 in TJ. Raziskave in raziskovalna metodologija na področju učenja in usvajanja jezikov, posebej še slovenščine kot J2 in TJ. Koncepti jezikovnega znanja in razvoja sporazumevalne zmožnosti. Opazovanje, merjenje in opisovanje sporazumevalne zmožnosti. Metodologija jezikovnega testiranja, vrste testov in testnih nalog ter njihova uporaba. Analiza in priprava gradiv za učenje in testiranje slovenščine kot J2 in TJ. Govorci slovenščine kot TJ in vmesni jeziki. Metoda kontrastivne analize in jezikovni transfer ter analiza napak. Interkulturalnost, multikulturalnost in pouk slovenščine kot tujega jezika. Vživljanje tujcev v slovensko okolje.

Metode poučevanja: predavanja, vaje, individualne naloge, vodeni individualni študij.

Poglavja iz frazeologije (3 ECTS)

Vsebina: Različni teoretični pristopi k proučevanju frazeologije v 20. stoletju. Povezava med pristopom in terminologijo v frazeologiji. FE kot anomalna enota jezikovnega sistema in iz tega izhajajoče njene temeljne lastnosti, potrebne za jezikovnosistemsko uvrščanje in razločevanje, kontrastiranje in primerjanje z drugimi (oblikovno, pomensko ali funkcijsko bližnjimi). Norma v frazeologiji – razmerje med introspekcijo jezikoslovca, rezultati pri anketiranju rojenih govorcev in podatki, pridobljenimi iz besedilnega korpusa. Načela sodobne frazeografije. Korpusni pristop v frazeologiji in frazeografiji. Zgodovinski pregled frazeologije v slovenskih slovarjih. Frazeologija slovenščine kot tujega jezika – s frazeografskega in didaktičnega vidika.

Metode poučevanja: Predavanja in seminar.

Slovensko zgodovinsko besedoslovje (3 ECTS)

Vsebina: Teoretična in metodološka izhodišča za zgodovinsko preučevanje besedja. Besedoslovne spremembe v času in prostoru: znotraj- in zunajjezikovni spreminjevalni dejavniki; izrazne in pomenske spremembe. Pomenska razmerja z diahronega vidika. Izmenjava in dinamika besedja. Knjižno in narečno besedje. Pomen lastnoimenskega besednega fonda za rekonstrukcijo slovenskega jezika. Besedotvorne spremembe v zgodovini slovenskega jezika. Besedje glede na izvor: kontinuiteta skupne praslovanske leksike po posameznih razvojnih obdobjih slovenskega jezika. Medjezikovni (stično- in prevodnojezikovni) vplivi na izbor besedja v različnih časovnih in prostorskih okvirih. Prevzete besede in kalki kot del slovenskega besedja v različnih zgodovinskih obdobjih, pokrajinah in pri različnih avtorjih. Obravnava časovno zaznamovanega besedja po tematskih skupinah. Nastajanje in razvoj slovenskega strokovnega izrazja posameznih strok do konca 19. stoletja.

Metode poučevanja: Predavanja, seminar.

Naglasoslovje in tonematika slovenskega jezika (3 ECTS)

Vsebina: Slovenske (knjižne in izbrane narečne) spremembe narave (tonemskosti), kolikosti in mesta poznopraslovskega naglasa – dosednji razvoji in sodobne težnje. Nastanek današnjega knjižnega naglasnega sistema in izbranih narečnih sistemov kot odrazov poznopraslovske naglasne obliko- in besedotvornih paradig. Spoznavanje domačih in mednarodnih terminov s področja naglasoslovja. Znaki za zapis tonemskega in dinamičnega naglasa v priročnikih knjižnega jezika, narečjeslovni in zgodovinskojezikovni literaturi ter v etimoloških slovarjih.

Metode poučevanja: Predavanja, seminarsko delo.

1.7 Obvezni strokovni predmeti – literarna smer – gl. 1.6

1.7.1 Izbirni strokovni predmeti – literarna smer

Literarna interpretacija (3 ETCS)

Vsebina: Pregled vloge in pomena interpretacije v literarni vedi ter različnih metod in pristopov k literarnim besedilom. Povezovanje interpretativnoanalitičnih pristopov z literarnozgodovinskimi. Konkretna analiza besedil z vidika umetniškosti, posebnosti/nenavadnosti, celosti in ne/ponovljivosti. Interpretacije tradicionalnih (npr. Dve otvi F. Levstika) in sodobnih verzni besedil, npr. A. Ihana, M. Jesiha, M. Komelja, M. Vidmar, U. Zupana ter novejših dramskih besedil (npr. D. Jovanoviča in M. Zupančiča). Analize proznih del V. Bartola, A. Blatnika, B. Bojetu, M. Dekleva, P. Glavan, E. Filipčiča, E. Flisarja, D. Jančarja, F. Lainščka, L. Kovačiča, T. Kramolca, V. Möderndorferja, N. Pirjevec, S. Porle, A. Rebula, M. Rožanca, Z. Simčiča, D. Smoleta, M. Sosiča, M. Tomšiča, J. Virka, V. Zupana ... ter najnovejših romanov.

Metode poučevanja: Predavanja, seminarsko delo.

Literatura in mediji (3 ETCS)

Vsebina: Predstavitev in analiza različnih oblik povezovanja literature z drugimi mediji: literarno besedilo in film; literarno besedilo in radio, TV; literarno besedilo in gledališče; literarno besedilo in glasba; literarno besedilo in likovna umetnost; literarno besedilo in internet; literarno besedilo in oglaševanje. Študentje ob konkretnih zgledih opazujejo, kako literarno besedilo prehaja v druge medije, kako se pri tem spreminjajo sporočila in pomen, kako se dosežejo želeni recepcijski učinki. Prikazani bodo tudi primeri vplivanja drugih medijev na pisanje literarnih besedil. Predmet se temeljiteje posveča analizi postopkov ekranizacije in dramatizacije, primerjavam narativne strukture romaneskne, filmske in televizijske žanrov; analizi besedila glasbenih skladb in opernih libretov, razmerju med besednimi in likovnimi sporočili (strip, slikanica, konkretna poezija, reklamno sporočilo ...). Uporabljeni bodo različni konkretni zgledi in metodološki prijemi. Vsebinsko težišče predmeta bo vsako leto osredotočeno na enega od medijev in bo tako delno variiralo.

Metode poučevanja: Predavanja, v katerih se razlaga prepleta s številnimi zgledi.